

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Imitatione Christi

Thomas <von Kempen>

Antverpiae, 1607

Capita Libri tertij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48701](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48701)

117

LIBER TERTIVS

De interna consolatione.

Capita Libri tertij.

DE interna Christi locutione, ad animam fidelem. Cap. 1

Quod veritas intus loquitur, sine strepitu verborum. 2

Quod verba Dei, cum humilitate sunt audienda, & quod multi ea non ponderant. 3

Item: Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

Quod in veritate & humilitate, coram Deo conuersandum est. 4

De mirabili effectu diuini amoris. 5

De probatione veri amatoris. 6

De occultanda gratia, sub humilitatis custodia. 7

De vili estimatione sui ipsius, in oculis Dei. 8

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem vltimum, sunt referenda. 9

Quod spreto mundo, dulce est seruire Deo. 10

Quod desideria cordis examinanda sunt, & moderanda. 11

Dein-

- De informatione patientia, & luctamine
aduersus concupiscentias. 12
- De obedientia humilis subditi, ad exemplum
IESV Christi. 13
- De occultu Dei iudiciis considerandis, ne
extollamur in bonis. 14
- Qualiter standum sit ac dicendum, in omni
re desiderabili. 15
- Item: Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.
- Quod verum solatium, in solo Deo est quaerendum. 16
- Quod omnis sollicitudo, in Deo statuenda sit. 17
- Quod temporales miseria, exemplo Christi, equanimiter sint ferenda. 18
- De tolerantia iniuriarum, & quis verus
patiens probetur. 19.
- De confessione propria infirmitatis, & huius
vite miserie. 20
- Quod in Deo, super omnia bona & dona,
requiescendum est. 21
- De recordatione multiplicium beneficiorum
Dei. 22
- De quatuor, magnam importantibus pa-
cem. 23
- Item: Oratio contra cogitationes malas.
- Item: Oratio pro illuminatione mentis.
- De eui-

- De evitacione curiosa inquisitionis, super alterius vita. 24
- In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit. 25
- De eminentia liberae mentis, quam simplex oratio magis meretur, quam lectio. 26
- Quod priuatus amor, à summo bono maxime retardat. 27
- Item: Oratio pro purgatione cordis, & celesti sapientia. 28
- Contra linguas obrectatorum. 28
- Qualiter instante tribulatione Deus invocandus est, & benedicendus. 29
- De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia. 30
- De neglectu omnis creaturae, vt creator possit inueniri. 31
- De a negatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis. 32
- De instabilitate cordis, & de intentione finali, ad Deum habenda. 33
- Quod amanti, sapit Deus super omnia & in omnibus. 34
- Quod non est securitas à tentatione, in hac vita. 35
- Contra vana hominum iudicia. 36
- De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. 37
- De bono

- De bono regimine in externis, & recurſu ad
Deum in periculis. 38
- Quòd homo non ſit importunus in nego-
tiis. 39
- Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de
nullo gloriari poteſt. 40
- De contemptu omnis temporalis honoris. 41
- Quòd pax non eſt ponenda in hominibus. 42
- Contra vanam & ſecularem ſcientiam. 43
- De non attrahendo ſibi res exteriores. 44
- Quòd omnibus non eſt credendum: & de
facili lapſu verborum. 45
- De confidentia in Deo habenda, quando in-
ſurgunt verborum iacula. 46
- Quòd omnia graua, pro aeterna vita ſunt
toleranda. 47
- De die aeternitatis, & huius vite angu-
ſtiis. 48
- De deſiderio aeterna vite, & quanta ſint
certantibus bona promiſſa. 49
- Qualiter homo deſolatus, ſe debet in manus
Dei offerre. 50
- Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus,
cùm deficitur à ſummis. 51
- Quòd homo non reputet ſe conſolatione
dignam, ſed magis verberibus rerum. 52
- Quòd gratia Dei, non miſcetur terrena ſa-
pientibus. 53
- De d-

De diuersis motibus natura & gratie. 54
 De corruptione natura, & efficacia gratie
 diuina. 55
 Quod nos ipsos abnegare, & Christum imi-
 tari debemus per crucem. 56
 Quod homo non sit nimis deiectus, quando
 in aliquos labitur defectus. 57
 De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei
 non scrutandis. 58
 Quod omnis spes & fiducia, in solo Deo est
 figenda. 59

F CA-

u ad
 38
 ego-
 39
 r de
 40
 41
 42
 43
 44
 & de
 45
 o in-
 46
 sunt
 47
 48
 sint
 49
 manus
 50
 bus,
 51
 tione
 52
 a sa-
 53
 de d-

CAP. I.

*De interna Christi locutione, ad
animam fidelem.*

Pf. 84. I

I. Re. 3.

AVDIAM, quid loquatur
in me Domine Deus.
Beata anima, quæ Domi-
num in se loquentē audit:
& de ore eius, consolationis verbum
Mat. 13 accipit. Beatæ aures, quæ venas diuini
susurri suscipiunt, & de mundi huius
susurrationibus nihil aduertunt. Beatæ
planè aures, quæ non vocem foris so-
nantem, sed intùs auscultant veritatem
docentem. Beati oculi, qui exterioribus
clausi, interioribus autem sunt intenti.
Beati, qui interna penetrant, & ad ca-
pienda arcana cælestia, magis ac ma-
gis, per quotidiana exercitia, se student
præparare. Beati, qui Deo vacare ge-
stiunt, & ab omni impedimento seculi,
se excutiunt.

Pf. 84. 2 Animaduerte hæc anima mea, &
claude sensualitatis tuæ ostia: vt possis
audire, quid in te loquatur Dominus
Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:

Pf. 34. Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua.
Serua

Serua te apud me, & pacem inuenies.
 Dimitte omnia transitoria, quare æterna.
 Quid sunt omnia tēporalia, nisi seductoria?
 Et quid iuuant omnes creaturæ, si fueris à creatore deserta?
 Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP. II.

*Quòd veritas intus loquitur sine
 strepitu verborum.*

Loquere * Domine, quia audit Seruus
 seruus tuus. Seruus tuus sum 1. Re. 3
 ego, da mihi intellectum, vt sciam te- Pf. 118
 stimonia tua. Inclina cor meū in verba
 oris tui; fluat vt ros eloquium tuum.
 Dicebant olim filij Israel ad Moysen:
 Loquere tu nobis, & audiemus: non Ex. 20. 6
 loquatur nobis Dominus, ne fortè
 moriamur. Non sic Domine, non sic
 oro: sed magis cū Samuele propheta, 1. Re. 3
 humiliter ac desideranter obsecro: Lo-
 quere Domine, quia audit seruus tuus.
 Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis
 ex prophetis: sed tu potiùs loquere
 Domine Deus, inspirator & illumina-
 tor omniū prophetarum: quia tu solus
 F 2 sine

sine eis, potes me perfectè imbuere; illi autem sine te, nihil proficiunt.

2 Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulcherrimè dicunt, sed te tacente, cor non accendunt. Literas tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu referas intellectum signatorum. Mandata edicunt, sed tu iuuas ad perficiendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis & illuminas. Illi exterius rigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus, & intus non accensus: ne sit mihi ad iudicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non seruatum. Loquere igitur

I. Re. 3. Domine, quia audit seruus tuus, verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem, ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

C A P.

CAP. III.

Quòd verba Dei, cum humilitate sunt audienda: & quod multi ea nō ponderant.

1 **A** Vdit filii verba mea, verba sua-
 uissima, omnem Philosopho-
 rum & Sapientium huius mūdi scien-
 tiam excedentia. Verba mea spiritus Ioan. 6.
 & vita sunt, nec humano sensu pen-
 sanda. Non sunt ad vanam cōplacen-
 tiam trahenda, sed in silētio audienda,
 & cum omni humilitate atque magno
 affectu suscipienda. * Et dixi: Beatus, Seruus Ps. 93.
 quem tu erudieris Domine, & de lege
 tua docueris eum: vt mitiges ei à die-
 bus malis, & non desoletur in terra.

2 † Ego, inquit Dominus, docui Domi- nus.
 Prophetas ab initio, & vsque nunc Heb. 1.
 non cesso omnibus loqui: sed mul-
 ti, ad vocem meam surdi sunt, &
 duri. Plures mundum libentiùs au-
 diunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur
 carnis suæ appetitum, quàm Dei bene-
 placitum. Promittit mundus tempo-
 ralia & parua, & seruitur ei auiditate
 magna: ego promitto summa, & æter-
 na, & torpescunt mortalium corda.

F 3

Quis

Quis tanta cura, mihi in omnibus ser-
 uit & obedit, sicut mundo & dominis
Isa. 23. eius seruitur? Erubescere Sidon, ait mare.
 Et si causam quæris, audi quare. Pro
 modica præbenda, longa via curritur:
 pro æterna vita, à multis vix pes se-
 mel à terra leuatur. Vile pretium quæ-
 ritur: pro vno numismate interdum
 turpiter litigatur: pro vana re & parua
 promissione, die noctuque fatigari
 non timetur.

3 Sed proh dolor. pro bono incom-
 mutabili, pro præmio inæstimabili,
 pro summo honore & gloria intermi-
 nabili, vel ad modicum fatigari pigri-
 tatur. Erubescere ergo serue piger &
 querulose, quòd illi paratiores inue-
 niuntur ad perditionem, quàm tu ad
 vitam. Gaudent illi amplius ad vani-
 tatem quàm tu ad veritatem. Equidem
Rom. 1. à spe sua nonnumquam frustrantur,
Mat. 24 sed promissio mea neminem fallit, nec
 confidentem mihi dimittit inanem.
 Quod promisi, dabo; quod dixi, im-
Apoc. 2 plebo; si tamè usque in finem, fidelis in
Mat. 5. dilectione mea quis permanserit. Ego
Eccl. 25. remunerator sum omnium bonorum.
 & fortis probator omniū deuotorum.

4 Scri-

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis, valdè necessaria. Quod non intelligis, cū legis cognoscas in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui iudicet eum in nouissimo die.

Oratio, ad implorandam deuotionis gratiam.

5 **D**omine * Deus meus, omnia Seruus Gen. 18 & 1. Re. 18. bona mea tu es. Et quis ego sum, vt audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus seruulus tuus, & abiectus vermiculus: multo pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nil sum, nihil habeo, nihilq; valeo. Tu solus bonus, iustus & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

F 4

6 Quo-

6 Quomodo possum me tolerare, in hac misera vita: nisi me confortauerit misericordia, & gratia tua? Noli auertere faciem tuam à me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea, sicut terra sine aqua tibi.

Pf. 68.

Pf. 142. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te dignè & humiliter conuersari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognouisti antequam fieret mundus, & antequam natus essem in mundo.

CAP. IIII.

Quod in veritate & humilitate, coram Deo conuersandum est.

*Domini-
mus.* **F**ili, † ambula coram me in veritate; & in simplicitate cordis tui, quere me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominū verbis.

*Gen. 17.
Sap. 1.*

Ioan. 8.

Seruus. * Domine verum est. Sicut dicis, ita quaeso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & vsque ad salu-

salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum, in magna cordis libertate.

2 † Ego te docebo (ait Veritas) quæ ^{Dominus.} recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mærore: & numquam reputes te aliquid esse, propter opera bona. Reuerà peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & citò laberis: citò vincaris, citò turbaris, cito dissolueris. Non ^{I. Cor. 4.} habes quicquam, vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere.

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis, Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm qualibet rerum ^{F 5} ^{damna.}

Eccli. 3.
Eccli. 2.
Cer. 3. damna. Quidam non syncerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & àlta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis aduersante, labuntur.

4 Time iudicia Dei, expauesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera Altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solùm portant suam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: terrenis grauius audiunt, necessitatibus naturæ dolentes inferuiunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena despiciere, & amare caelestia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte desiderare.

CAP.

CAP. V.

De mirabili effectu diuini amoris.

Benedico * te pater cælestis, pater
 Domini mei Iesu Christi, quia Seruus
 mei pauperis dignatus es recordari.
 O pater misericordiarum, & Deus to- 2. Cor. I
 tius consolationis, gratias tibi, qui me
 indignum omni consolatione, quando-
 que tua recreas consolatione. Benedico
 te semper & glorifico, cum Unigenito
 filio tuo & Spiritu sancto paraclito in
 secula seculorum. Eia Domine Deus
 amator sancte meus, cum tu veneris
 in cor meum, exultabunt omnia inte-
 riora mea. Tu es gloria mea & exulta- Ps. 32.
 tio cordis mei. Tu spes mea & refu- Ps. 31.
 gium meum, in die tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis sum in
 amore, & imperfectus in virtute; ideo
 necesse habeo à te confortari & con-
 solari: propterea visita me sæpius, &
 instrue disciplinis sanctis. Libera me à
 passionibus malis, & sana cor meum ab
 omnibus affectu ionibus inordinatis: vt
 intus sanatus & benè purgatus, aptus
 efficiar ad amandum, fortis ad patien-
 dum, stabilis ad perseuerandum.

F-6

3 Magna

3 Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter *Mat. II* omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEO natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona.

bona. Amor modum sapè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non caufatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur: arctatus, non coarctatur: territus, non conturbatur: sed sicut viuax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est, ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6 Dilata me in amore, vt discam interiori cordis ore degustare, quã suaue sit amare, & in amore liquefieri & natate. Tenear amore, vadens supra me, præ nimio feruore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. A mem

te, plusquam me : nec me, nisi propter te : & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

1. Cor. 7 Est amor velox, syncerus, pius, iucundus & amœnus : fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum numquam quærens. Vbi enim

13.
1. Cor. seipsum aliquis quærit, ibi ab amore
10. cadit. Est amor circumspectus, hu-
Phil. 2. milis & rectus : non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus ; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus. Est amor subiectus, & obediens prælatis, sibi vilis & despectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus : quia sine dolore, non viuitur in amore.

Rom. 8. 8 Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti ; nec ob contraria accidentia, ab eo deflecti.

CAP. VI.

De probatione veri amatoris.

Illi, † non es adhuc fortis & prudēs Domi-
nus.
 amator. * Quare Domine? † Quia Serue.
Domi-
nus.
 propter modicam contrarietatem de-
 ficis à cœptis, & nimis auidè consola-
 tionem quæris. Fortis amator stat in
 tentationibus, nec callidis credit per-
 suasionibus inimici. Sicut ei in pro-
 speris placeo, ita nec in aduersis Phil. 8.
 displiceo.

2 Prudens amator, non tam donum
 amantis considerat, quàm dantis amo-
 rem. Affectum potiùs attendit, quàm
 censum: & infra dilectum, omnia data
 ponit. Nobilis amator, non quiescit in
 dono, sed in me super omne donum.
 Non est ideò totum perditum, si
 quandoque minus benè de me, vel
 de Sanctis meis sentis, quàm velles.
 Affectus ille bonus & dulcis, quem
 interdum percipis, effectus gratiæ præ-
 sentis est, & quidam prægustus patriæ
 cælestis: super quo non n. mium inni-
 tendum, quia vadit, & venit. Certa- Mat. 4.
 re autem aduersus incidentes malos
 motus

motus animi, suggestionemque spernere diaboli, infigne est virtutis, & magni meriti.

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ. Forte serua propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quòd aliquando in excelsum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quam agis: & quàm diu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

4 Scito, quòd antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tedium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio, & (si posset) à communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sapiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi
inapu-

imputa, cùm mala inserit, & immūda.
 Dicitō illi: Vade immunde spiritus, *Mat. 4.*
 erubescē miser, valdè immūdus es tu, *et 10.*
 qui talia infers auribus meis. Discede
 à me seductor pessime, non habebis in
 me partem vllam: sed I E S V S mecum
 erit, tamquam bellator fortis, & tu sta-
 bis confusus. Malo mori, & omnem
 pœnam subire, quàm tibi consentire.
 Tace & obmutescē, non audiam te
 ampliùs, licet plures mihi moliaris
 molestias. Dominus illuminatio mea *Pf. 26.*
 & salus mea, quē timebo? Si consistant
 aduersum me castra, non timebit cor
 meum. Dominus adiutor meus, & re-
 demptor meus.

§ Certa tamquam miles bonus: & si *Pf. 24.*
 interdum ex fragilitate corruis, resume *et 1. Ti. 6.*
 vires fortiores prioribus, confidens de
 ampliori gratia mea: & multum præ-
 caue, à vana complacentia & superbia.
 Propter hoc multi in errorem ducun-
 tur, & in cæcitatem panè incurabilem
 quandoque labuntur. Sit tibi in cau-
 telam, & perpetuam humilitatem,
 ruina hæc superborum, de se stultè
 præsumentium.

CAP.

CAP. VII.

*De occultanda gratia, sub humilitatis
custodia.*

Domini-
nus. **F**lli, †vtiliùs est tibi & securiùs, de-
uotionis gratiam abscondere, nec
in altum te efferre, nec multum inde
loqui, neque multum ponderare: sed
magis temetipsum despiciere, & tam-
quam indigno datam timere. Non est
huic affectioni tenaciùs inhærendum,
quæ citiùs potest mutari in cōtrarium.
Cogita in gratia, quàm miser & inops
esse soles sine gratia. Nec est in eo tan-
tùm spiritualis vitæ profectus, cum
consolationis habueris gratiam: sed
quum humiliter, & abnegatè, patien-
terque tuleris eius subtractionem: ita,
quod tunc ab orationis studio non
torpeas, nec reliqua opera tua ex usu
facienda, omnino dilabi permittas: sed
sicut melius potueris & intellexeris,
libenter quod in te est, facias: nec pro-
pter ariditatem, seu anxietatem mentis
quàm sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cum non
benè eis successerit, statim impatientes
fiunt

fiunt aut desides. Non enim semper est *Ierem.*
 in potestate hominis via eius, sed Dei *10. &*
 est dare, & consolari, quando vult, & *Rom. 9.*
 quantum vult, & cui vult, sicut sibi
 placuerit, & non amplius. Quidam
 incauti, propter deuotionis gratiam,
 seiplos destruxerunt: quia plus agere
 voluerunt, quàm potuerunt, non pen-
 santes suæ paruitatis mensuram, sed
 magis cordis affectû sequentes, quàm
 rationis iudicium. Et quia maiora
 præsumpserunt, quàm Deo placitum
 fuit, idcirco gratiam citò perdidērunt.
 Facti sunt inopes, & viles relictî, qui in *Esa. 14.*
 cælum posuerunt nidum sibi: vt hu-
 miliati & depauperati, discant non in
 alis suis volare, sed sub pennis meis
 sperare. Qui adhuc noui sunt, & im-
 periti, in via Domini, nisi consilio dis-
 cretorum se regant, faciliter decipi
 possunt & elidi.

3 Quod si suum sentire magis se-
 qui, quàm aliis exercitatis credere vo-
 lût, erit eis periculosus exitus, si tamen
 retrahi à proprio conceptu noluerint.
 Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi
 humiliter patiuntur. Melius est, sapere *Ps. 15.*
 modicum cum humilitate, & parua *& 16.*
 intel-

intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quàm multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristina inopia sue, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis, & cuiusque grauitatis, nimis desperatè se gerit, & minùs fidenter de me quàm oportet, recogitat ac sentit.

1. Thef. 4. Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit: sæpè tempore belli, nimis deiectus & formidolosus reperietur. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum benè moderari & regere, nõ incideres tam citò in periculũ, & offensam. Cõsiliũ bonum est, vt feruoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem posse reuerti quã ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

Iob 7.

5. Vtilior est sæpè talis probatio quã si semper prospera, pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc

hoc existimāda, si quis plures visiones
aut consolationes habeat; vel si peritus
sit in Scripturis, aut in altiori ponatur
gradu: sed si vera fuerit humilitate
fundatus, & diuina charitate repletus:
si Dei honorem purè & integrè sem-
per quærat: si seipsum nihil reputet,
& in veritate despiciat, atque ab aliis *Ps. 83.*
etiam despici & humiliari magis gau-
deat, quàm honorari.

CAP. VIII.

*De vili æstimatione suiipsius, in
oculis Dei.*

Loquar ad Dominum meū, cum *Seruus*
sim puluis & cinis? Si me am- *Gen. 18*
plius reputauero, ecce tu stas contra
me: & dicunt testimonium verum
iniquitates meæ, nec possum contra-
dicere. Si autem me vilificauero, & ad
nihilum redegero, & ab omni propria
reputatione defecero, atq; (sicut sum)
puluerisauero, erit mihi propitia gra-
tia tua, & vicina cordi meo lux tua: &
omnis æstimatio, quantulacumque
minima, in valle nihilitatis meæ sub-
mergetur, & peribit in æternum. Ibi
ostendis me mihi, quid sum, quid fui,
& quò

& quò deueni: quia nihil sum, & nesciui. Si mihi ipsi relinquer, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valdè, quòd sic repentè subleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis subueniens necessitatibus, à grauibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris *Ioan. 12* (vt verè dicam) eripiens malis. Me siquidem malè amando, me perdidit: & te solum quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegit. Quia tu, ô dulcissime; facis mecum supra meritū omne, & supra id, quàm audeo sperare vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamē nobilitas & infinita bonitas, *Mat. 5.* numquam cessat benefacere etiam ingratis, & longè à te auersis. Conuerte nos ad te, vt simus grati, humiles, & deuoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAP.

CAP. IX.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem vltimum, sunt referenda.

1 **F**ili, † ego debeo esse finis tuus ^{Domi-} ^{nus.} ^{premus & vltimatus, si verè desi-} ^{deras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpiùs ad seipsum & ad creaturas, malè incurvatus. Nam si teipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula ^{Eccl. 1.} **considera, sicut ex summo bono manantia: & idè ad me, tamquã ad suam originem, cuncta sunt reducenda.**}

2 **Ex me pusillus & magnus, pauper & diues, tamquã ex fonte viuo, aquam** ^{Ioan. 4.} **viuam hauriunt: & qui mihi spontè, & liberè deseruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit** ^{1. Co. 1.} **gloriarì, vel in aliquo priuato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impediatur & angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem**

tutem attribuas: sed totum da Deo,
 1. Co. 4. sine quo nihil habet homo. Ego totum
 dedi, ego totum habere volo: & cum
 magna districtione, gratiarum actio-
 nes requiro.

3 Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ
 vanitas. Et si intrauerit cælestis gratia,
 & vera charitas, non erit aliqua inui-
 dia, nec contractio cordis, neque pri-
 uatus amor occupabit. Vincit enim
 omnia diuina charitas, & dilatat om-
 nes animæ vires. Si rectè sapis, in me
 solo gaudebis, in me solo sperabis:
 Mat. 19 quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui
 & Luc. est super omnia laudandus, & in om-
 18. nibus benedicendus.

CAP. X.

*Quod spreto mundo, dulce est
 seruire Deo.*

Seruus. **N**Vnc * iterùm loquar Domine, &
 non silebo; dicam in auribus
 Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui
 Ps. 30. est in excelsis. O quàm magna multi-
 tudo dulcedinis tuæ Domine, quam
 abscondisti timentibus te? Sed quid
 es amantibus? quid toto corde tibi
 seruient

seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo
 contemplationis tuæ, quam largiris
 amanti-bus te. In hoc maximè osten- *Gen. 1*
 disti mihi dulcedinem charitatis tuæ, *Pf. 118.*
 quia cùm non essem, fecisti me: & *Mat. 15.*
 cùm errarem longè à te, reduxisti me,
 vt seruirem tibi: & præcepisti, vt dili-
 gam te.

2 O fons amoris perpetui, quid di-
 cam de te? Quomodo potero tui obli-
 uisci, qui mei dignatus es recordari,
 etiam postquam contabui & perij? Fe-
 cisti vltra omnem spem, misericordiam
 cum seruo tuo: & vltra omne meritum,
 gratiam & amicitiam exhibuisti. Quid
 retribuam tibi, pro gratia ista? Non *Pf. 115.*
 enim omnibus datum est, vt omnibus
 abdicatis, sæculo renuntient, & mona-
 sticam vitam assumant. Numquid ma- *Iud. 16.*
 gnum est, vt tibi seruiam, cui omnis
 creatura seruire tenetur? Non magnum
 mihi videri debet seruire tibi: sed hoc
 potius magnum mihi, & mirandum
 apparet, quòd tam pauperem & indi-
 gnum, dignaris in seruum recipere, &
 dilectis seruis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, *1. Cor. 4*
 & vnde tibi seruió. Verumtamen vice

G

versa,

versa, tu magis mihi seruis, quam ego tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præstò sunt, & faciunt quotidie quæcumque mandasti: Et hoc parum est, quin etiam An-
Pf. 90.
& Heb.
1. gelos, in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & te ipsum daturum ei promisti.

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi seruire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem! Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vniquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quicquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiã magnam, qui spontè se subiecerint tuæ sanctissimæ seruituti. Inuenient suauissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo, omnè carnalem abiecerint
 dele-

delectationem. Consequentur magnā
mentis libertatem, qui arctam pro no-
mine tuo ingrediuntur viam, & om-
nem mundanam neglexerint curam. *Matt. 7.*

6 O grata & iucunda Dei seruitus, *Mat. 11*
qua homo veraciter efficitur liber & *1. Ioā.*
sanctus. O sacer status religiosi famu-
latus, qui hominem Angelis reddit
æqualem, Deo placabilem, dæmonibus
terribilem, & cunctis fidelibus com-
mendabilem. O amplectendum, &
semper optandum seruitium, quo
summum promeretur bonum, & gau-
dium acquiritur, sine fine mansurum.

CAP. XI.

*Quod desideria cordis examinanda sunt,
& moderanda.*

1 **F**ili, † oportet te adhuc multa ad- *Domini-*
discere, quæ necdū benè didicisti. *nus.*
* Quæ sunt hæc Domine? † vt desi- *Seruus.*
derium tuū, ponas totaliter secundū *Domini-*
beneplacitum meum: & tui ipsius ama- *nus.*
tor non sis, sed meæ voluntatis cupi- *Pf. 107.*
dus æmulator. Desideria te sæpè ac- *6. Mat*
cendunt, & vehementer impellunt:
sed considera, an propter honorem
meum,

meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa, benè contentus eris, quomodocunque *Phil. 1.* ordinauero: si autem de proprio quaesito aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & grauat.

2. Caue ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto: ne fortè postea pœniteat, aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda: sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis studiis & desideriis: ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplinatio- nem, scandalum generes: vel etiam per resistantiam aliorum, subitò turberis & corruas.

Phil. 2. 3. Interdum verò oportet violentia uti, & viriliter appetitui sensitiuo con-
Ro. 8 traire, nec aduertere quid velit caro, &
2. Cor. 4 quid non velit: sed hoc magis satagere,
2. Cor. 10. vt subiecta sit etiam nolens spiritui. Et
1. Cor. 9 tamdiu castigari debet, & cogi serui-
 tuti subesse, donec parata sit ad om-
 nia,

nia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens mussitare.

CAP. XII.

*De informatione patientia, & luctamine,
aduersus concupiscentias.*

IDomine* Deus, vt video, patientia est mihi valde necessaria: Sertius. Heb. 10.
multa enim in hac vita, accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinauero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore, vita mea. †Ita est fili. Iob 7. Domini- aus.
Sed volo te, non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc etiam æstima te pacem inuenisse, cum fueris variis Iac. 1.
tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2 Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus est semper eligendum. Vt ergo æterna futura supplicia possis euadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas quòd homines seculi huius, nihil vel parum patientur? Nec hoc inuenies, etiamsi de-

licatissimos quæsieris . Sed habent, inquis, multas delectationes , & proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes . Esto, ita fit, vt habeant quicquid voluerint : sed quamdiu putas, durabit?

Pf. 67.

3 Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in seculo , & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum . Sed & cum adhuc viuunt , non sine amaritudine & tædio ac timore, in eis quiescunt . Ex eadem namque re, vnde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit: vt, quia inordinate delectationes quærunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine, eas expleant.

*Eccli.
18.*

Pf. 36.

4 O quàm breues, quàm falsæ, quàm inordinatæ & turpes omnes sunt? Verumtamen , præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia , propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum , mortem animæ incurrunt . Tu ergo fili , post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino , & dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Ete-

5 Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius à me consolari: ecce in contentu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suauiores & potentiores consolationes intuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: sed feruore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerbabit te serpens antiquus: sed oratione fugabitur: insuper & labore utili, aditus ei magnus obstruetur.

CAP. XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESU Christi.

Illi, † qui se subtrahere nititur ab ^{Domi-} obedientia, ipse se subtrahit à ^{nus.} gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui nõ libenter & ^{Mat. 16} sponte, suo superiori se subdit, signum est,

G 4

est,

est, quòd caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior & peior animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non benè concordans spiritui. Oportet omnino, verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis præualere aduersus carnem & sanguinem.

Luc. 2.
& Ioan.
12.

2 Quia adhuc nimis inordinate te diligis, idèd plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnù, si tu, qui puluis es & nihil, propter Deum te homini subdis: quando ego omnipotens & altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subieci? Factus sum omnium humillimus & infimus, vt tuam superbiam mea humilitate vinceret. Disce obtemperare pulvis. Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incuruare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subiectionem te dare.

3 Exardesce contra te, nec patiaris tumo-

tumorem in te viuere: sed ita subiectum & paruulum te exhibe, vt omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum cōculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: vt cognosceres dilectionē meam, & gratus semper beneficiis meis existeres: & vt ad veram subiectionem & humilitatem, te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIII.

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

INtonas * super me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valdè. Sto attonitus, & considero; quia cali non sunt mundi, in conspectu tuo. Si in angelis reperisti prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de calo, & ego

Seruus.

Iob 15.

Iob 4.

Apo. 8.

G 5

& ego

& ego puluis quid præsumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi filiquis delectari porcorum.

Pf. 77. 2 Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas. Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Nam relictæ, mergimur & perimus: visitati verò, erigimur & viuimus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: te pescimus, sed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de meipso sentiendum est: quàm nihil pendendum, si quid boni videar habere. O quàm profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: vbi nihil aliud me esse inuenio, quàm nihil & nihil. O pondus immensum: ô pelagus intransnatabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Ab-
forpta

forpta est omnis gloriatio vana, in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro, in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum, contra formantem se? *Eccli. 23. & Esa. 29.* Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum sonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum. *Pf. 116.*

CAP. XV.

Qualiter standum sit & dicendum, in omni re desiderabili.

Illi, sic dicas in omni re: Domine, *Dñs.* si tibi placitum fuerit, fiat hoc *Iac. 3.* ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi videris expedire, & vtile esse probaueris; tunc dona mihi hoc vti, ad honorem tuum. Sed si mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ saluti

G 6 pro-

prodesse, aufer à me tale desiderium. Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiam si homini videatur rectum & bonum. Difficile est pro vero iudicare, vtrum spiritus bonus, an alienus te impellat, ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2 Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate, desiderandum est & petendum, quicquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est, fac hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reuersa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vitam dignè & perfectè.

Oratio

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 **C** Oncede * mihi benignissime *Seruus.*
 Iesu gratiam tuam, vt mecum *Sap. 9.*
 fit, & mecum laboret, mecumque in
 finem vsque perfeueret. Da mihi, hoc
 semper desiderare & velle, quod tibi
 magis acceptum est, & charius placet.
 Tua voluntas, mea sit: & mea volūtas,
 tuam semper sequatur, & optimè ei
 cōcordet. Sit mihi vnum velle & nolle
 tecum: nec aliud posse velle aut nolle,
 nisi quod tu vis & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in
 mundo sunt: & propter te amare con-
 temni, & nesciri in hoc seculo. Da
 mihi super omnia desiderata in te re-
 quiescere, & cor meum in te pacifica-
 re. Tu vera pax cordis, tu sola requies:
 extra te, dura sunt omnia & inquieta.
 In hac pace, in idipsum: hoc est, in te *Ps. 4.*
 vno summo æterno bono, dormiam &
 requiescam. Amen.

CAP. XVI.

*Quod verum solatium, in solo Deo est
 querendum.*

1 **Q** Vicquid * desiderare possum, *Seruus.*
 vel cogitare ad solatium meum,
 non

non hîc exspecto, sed in posterum.

Mat. 16. Quod si omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus delitiis frui possem: certum est, quòd diu durare non possent. Vnde non poteris anima mea

Pf. 76. plenè consolari, nec perfectè recreari: nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè ista appetis præsentia, perdes æterna & cælestia. Sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas consistit: non qualis videtur & laudatur, à stultis mundi amatoribus: sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundicordes,

Phil. 3. quorum conuersatio est in cælis. Vanum est & bræue, omne humanum solatium. Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur. De-

uotus

uotus homo, vbique secum fert conso-
latorem suum Iesum, & dicit ad eum.
Adesto mihi Domine Iesu, in omni
loco & tempore. Hæc mihi fit conso-
latio, libenter velle carere omni huma-
no solatio. Et si tua defuerit consolatio,
fit mihi tua voluntas & iusta probatio,
pro summo solatio. Non enim in per- *Pf. 102.*
petuum irascaris, neque in æternum
comminaberis.

CAP. XVII.

*Quòd omnis sollicitudo, in Deo
statuenda sit.*

Flli, ¶ sine me tecum agere, quod Domi-
volo: ego scio, quid expedit tibi. *nus.*
Tu cogitas, vt homo: Tu sentis in mul-
tis, sicut humanus suadet affectus.
*Domine, verum est quod dicis. Maior *Seruus.*
est sollicitudo tua, pro me, quàm om- *Mat. 6.*
nis cura, quam ego gerere possum pro *& Io. 6.*
me. Nimis enim casualiter stat, qui
non proiicit omnem sollicitudinem
suam in te. Domine, dummodo vo-
luntas mea recta & firma ad te perma-
neat, fac de me, quicquid tibi placue-
rit. Non enim potest esse nisi bonum,
quicquid de me feceris.

2 Si

2 Si me vis esse in tenebris, sis benedictus: & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus. † Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops & pauper, sicut plenus & diues.

Domini-
nus.
Seruus.
Iob 2.
Ps. 22.
3 * Domine, libenter patiar pro te, quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere: & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere. Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum; Dummodo in æternum me non proicias, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis super me.

CAP. XVIII.

Quod temporales miserie, exemplo Christi, æquanimiter sunt ferenda.

Dñs.
Ioã. 3.
Esa. 53.
1 **F**ili, † ego descendi de cælo, pro tua salute: suscepi tuas misérias, non necessari-

necessitate, sed charitate trahente: ut
 patientiam disceres, & temporales mi-
 serias non indignanter ferres. Nam ab *Luc. 2.*
 hora ortus mei, usque ad exitum in
 cruce, non defuit mihi tolerantia do-
 loris. Defectum rerum temporalium,
 magnum habui: multas querimonias
 de me frequenter audiui: confusiones
 & opprobria benignè sustinui: pro be-
 neficiis ingratitude recepisti: pro
 miraculis blasphemias, pro doctrina
 reprehensiones.

2 * Domine, quia tu patiens fuisti in *Sertus.*
 vita tua, in hoc maximè, implendo *10^a. 5.*
 præceptum Patris tui: dignum est, ut
 ego misellus peccator, secundum vo-
 luntatem tuam patienter me sustineam:
 & donec ipse volueris, onus corrupti-
 bilis vitæ, pro salute mea portem. Nam
 etsi onerosa sentitur præsens vita, fa-
 cta est tamen iam per gratiam tuam,
 valde meritoria: atque exemplo tuo, &
 Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis
 tolerabilior & clarior. Sed & multò
 magis consolatoria, quàm olim in Lege
 vetere fuerat, quum porta cæli clausa
 persisteret: & obscurior etiam via ad *Mat. 7.*
 cælum videbatur, quando tam pauci
 regnum

regnum cælorum quærere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant & saluandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere? Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiã, ambulamus ad te; qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen, ad sequendum te, non haberemus?

CAP. XIX.

*De tolerantia iniuriarum, & quis verus
patiens probetur.*

Domi- 1 **Q**uid ¶ est, quod loqueris fili?
nus. Cessa conqueri, cõsiderata mea
Heb. 12 & aliorum Sanctorum passione. Non-
dum vsque ad sanguinem restitisti.
Parum

Parum, est, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauius tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora, ad mētem reducere, vt leuius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua, siue magna sint, stude cuncta patienter sufferre. Heb. 12

2 Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereri: feres quoque leuius animo & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ numquam cogitaueram: sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Inspiciens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine, vtrum

vrùm à Prælato suo , an ab aliquo æquali, aut inferiori : vrùm à bono & sancto viro , vel à peruerso & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotiescumque ei aliquid aduersi acciderit, totum hoc de manu Dei gratâter accipit, & ingens lucrum reputat : quia nil apud Deum , quantumlibet paruum , pro Deo tamen passum , poterit sine merito transire.

4 Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam . Sine certamine, non potes peruenire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari . Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter . Sine labore, non tenditur ad requiem : nec sine pugna, peruenitur ad victoriam.

2. Tim.
2.
Seruus. * Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam . Tu scis, quòd modicum possum pati, & quòd citò deiicior, leui exurgente aduersitate . Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati, & vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

CAP. XX.

*De confessione propria infirmitatis, & huius
vite miseris.*

Confitebor* aduersum me iniu- ^{Seruus,}
stitiam meam : confitebor tibi ^{Pf. 31.}
Domine infirmitatem meam . Sæpè
parua res est , quæ me deiicit & contri-
stat. Propono me fortiter acturum, sed
quum modica tentatio venerit, magna
mihi angustia fit. Valdè vilis quando-
que res est , vnde grauis tentatio pro-
uenit. Et dum puto me aliquantulum
tutū, cum non sentio, inuenio me non-
nūquam penè deuidtum ex leui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem ^{Pf. 24.}
meam , & fragilitatem tibi vndique
notam . Miserere, & eripe me de luto, ^{Pf. 68.}
vt non infigar , non permaneam deie-
ctus vsquequaque . Hoc est, quod me
frequenter reuerberat , & coram te
confundit; quòd tam labilis sum , &
infirmus , ad resistendum passionibus.
Et si non omnino ad confessionem,
tamen mihi etiam molesta & grauis
est earum insectatio, & tædet valdè sic
quotidie viuere in lite . Ex hinc nota
mihi fit infirmitas mea : quia multò
faci-

faciliùs irruunt, abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt.

3 Utinam fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias ferui tui laborem & doloré, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit. Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plenè subiecta, præualeat dominari: aduersus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserima. Heu, qualis est hæc vita, vbi non desunt tribulationes & miseriæ: vbi plena laqueis & hostibus sunt omnia? Nam vna tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & prior adhuc durante conflictu, alij plures superueniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus & miseriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quaritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt

trahunt ad amandum, alia ad contem-
nendum. Trahunt ad amorem mundi, *1. Ioh. 2.*
desiderium carnis, desiderium oculo-
rum, & superbia vitæ: sed pœnæ ac mi-
seriæ iustè sequentes ea, odium mun-
di pariunt & tædium.

5 Sed vincit, proh dolor, delectatio
prava mentem mundo deditam, &
esse sub sentibus delicias reputat: quia *Iob 30.*
Dei suavitatem, & internam virtutis
amœnitatem, nec vidit, nec gustavit.
Qui autem mundum perfectè con-
temnunt, & Deo viuere sub sancta di-
sciplina student, isti diuinâ dulcedinem
veris abrenunciatoribus promissam,
non ignorant, & quâ grauer mundus
errat, & variè fallitur, clariùs vident.

CAP. XXI.

*Quòd in Deo, super omnia bona & dona,
requiescendum est.*

1 **S**Vper * omnia & in omnibus, re- *Seruus.*
quiesces anima mea in Domino
semper, quia ipse Sanctorum æterna
requies. Da mihi, dulcissime & aman- *Rom. 8.*
tissime Iesu, in te super omnem crea-
turam requiescere; super omnem sa-
lutem & pulchritudinē; super omnem
glo-

gloriam & honorem ; super omnem potentiam & dignitatem ; super omnem scientiam & subtilitatem ; super omnes diuitias & artes ; super omnem lætitiã & exultationem ; super omnem famam & laudem ; super omnem suauitatem & consolationem ; super omnem spem & promissionem ; super omne meritum & desiderium ; super omnia dona & munera , quæ potes dare & infundere : super omne gaudium & iubilationem , quam potest mens capere & sentire. Denique super Angelos & Archangelos, & super omnem exercitum cæli : super omnia uisibilia & inuisibilia : & super omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es : tu solus altissimus : tu solus potentissimus : tu solus sufficientissimus & plenissimus : tu solus suauissimus & solatiofissimus : tu solus pulcherrimus & amantissimus : tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia : in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt & erunt : atque ided minus est & insufficientis, quicquid præter te ipsum mihi donas,

donas, aut de teipso reuelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adeptus. Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3 O mi dilectissime sponse I E S U
Christe, amator purissime, dominator
vniuersæ creaturæ: quis mihi det pen- *Psal. 53*
nas veræ libertatis, ad volandum &
pausandum in te? O quando ad ple-
num dabitur mihi vacare & videre,
quàm suavis es Domine Deus meus?
Quando ad plenum me recolligam
in te, vt præ amore tuo, non sentiam
me: sed te solum, supra omnem sen-
sum & modum, in modo non omni-
bus noto? Nunc autem frequenter *Dan. 13*
gemo, & infelicitatem meam cum
dolore porto. Quia multa mala, in hac
valle miseriarum occurrunt, quæ me
sæpiùs conturbant, contristant, & ob-
nubilant: sæpiùs impediunt & distra-
hunt, alliciunt & implicant, ne libe-
rum habeam accessum ad te, & ne
iucundis fruam amplexibus, præsto
semper beatis spiritibus. Moueat te
H suspi-

suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Iesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea. Miser sum, & quodammodò incarceratus, & compedibus grauatus: donec luce præsentia tuæ me reficias, ac libertati dones, vulnūque amicabilem demonstres.

5 Quærant alij pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non recitebo, nec deprecari cessabo: donec gratia tua reuertatur, mihi que tu intus loquaris: † Ecce assum: Ecce ego ad te, quia inuocasti me. lachrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinauerunt me seruus. & adduxerunt ad te. * Et dixi: Domine,

Dominus.

Seruus.

mine, vocavi te, & desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo, secundum multitudinem misericordie tuæ.

6 Quid habet vltra dicere seruus tuus coram te, nisi vt humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim est similis *Psal. 85* tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ. Sunt opera tua bona valdè, iudicia vera, & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi & gloria, ô patris Sapiencia: te laudet, & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

CAP. XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1 **A** Peri * Domine cor meum in seruis, lege tua, & in præceptis tuis *Ps. 118.* doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reuerentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in
 H 2 speciali

speciali memorari : vt dignè tibi ex hinc, valeam gratias referre. Verùm scio & confiteor, nec pro minimo puncto, me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum, omnibus bonis mihi præstitis : & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2 Omnia, quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interiùs, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Etsi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt : & sine te, nec minimum potest haberi. Ille, qui maiora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare : quia ille maior & melior, qui sibi minùs adscribit, & in regratiando humilior est, atque deuotior. Et qui omnibus viliozem se existimat, & indigniorem se iudicat, aptior est ad percipienda maiora.

3 Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori inuidere : sed te potius

potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus. Tu scis, quid unicuique donari expediat: & cur iste minus, & ille amplius habeat, non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4 Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius & secundum homines, laus & gloria apparet: ita vt considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modò nullam grauitatem, aut tristitiam, vel deiectionem inde concipiat, sed potiùs consolationem & hilaritatem magnam: quia tu *1. Cor. 1*
Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos. Testes sunt *Psal. 44*
ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti. Fuerunt *1. Thes. 2.*
tamen sine quærela conuersati in mundo, tam humiles & simplices, sine *Act. 5.*
omni malitia & dolo, vt etiam pati cõtumelias gauderèt pro nomine tuo:

H 3 &

& quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

§ Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita latificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ: de qua tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus & contentus in nouissimo, sicut in loco primo: atque ita libenter despiciabilis & abiectus, nullius quoque nominis & fame, sicut cæteris honorabilior & maior in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

CAP. XXIII.

De quatuor, magnam importantibus pacem.

Dñs. I FILLI, † nunc docebo te viã pacis,
 Seruus. & verę libertatis. * Fac Domine,
 Dñs. quòd dicis, quia hoc mihi gratum est
 Mat. 26 audire. † Stude fili, alterius potiùs fa-
 & Ioan. 5. & 6. cere

cere voluntatem, quàm tuam. Elige 1. Cor. 10.
semper minùs, quàm plùs habere. Luc. 14.

Quare semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper & ora, Matt. 6.
vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo, ingreditur fines pacis & quietis.

2 * Domine, sermo tuus iste breuis, Seruus. Matt. 5.
multum in se continet perfectionis. Paruus est dictu, sed plenus sensu, & vber in fructu. Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quotiens me impacatum sentio & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam: vt possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

Orationes, contra cogitationes malas.

3 **D**omine * Deus meus, ne elon- Seruus. Psal. 70
geris à me: Deus meus in auxilium meum respice: quoniam insurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illæsus?

H 4

Quo-

Domini- Quomodo perfringam eas? † Ego, in-
 nus. quit, ante te ibo, & gloriosos terræ hu-
 Esa. 45. miliabo. Aperiam ianuas carceris, &
 Seruus. arcana secretorum reuelabo tibi. * Fac
 Domine, vt loqueris: & fugiant à fa-
 cie tua, omnes iniquæ cogitationes.
 Hæc spes, & vnica consolatio mea, ad
 te in omni tribulatione confugere, tibi
 cōfidere, te ex intimo inuocare, & pa-
 tienter cōsolationem tuam exspectare.

Oratio, pro illuminatione mentis.

Seruus. 4 **C**larifica * me, bone Iesu, clari-
 tate interni luminis: & educ de
 habitaculo cordis mei, tenebras vni-
 uersas. Cohibe euagationes multas, &
 vim facientes elide tentationes. Pugnā
 fortiter pro me, & expugna malas be-
 ftias, concupiscētias dico illecebras:
 vt fiat pax in virtute tua, & abundan-
 tia laudis tuæ, refonet in aula sancta,
 Matt. 8. hoc est, in conscientia pura. Impera-
 ventis & tempestatibus: dic mari,
 quiesce: & Aquiloni, ne flaueris, &
 erit tranquillitas magna.

Psal. 42 5 Emitte lucem tuam & veritatem,
 vt luceant super terram: quia terra sum
 inanis & vacua, donec illumines me.
 Effu-

Effunde gratiam desuper : perfunde cor meum rore cælesti : ministra deuotionis aquas , ad irrigandum faciem terræ , ad producendum fructum bonum & optimum . Eleua métem presam mole peccatorum , & ad cælestia totum desiderium meum suspende : vt gustata suauitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me , & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione : quia nulla res creata , appetitū meum valet plenariè quietare & consolari . Iunge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo : quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te friuola sunt vniuersa.

CAP. XXIII.

*De euitatione curiosæ inquisitionis,
super alterius vita .*

1 **F**ili, † noli esse curiosus, nec vacuas Domini-
nus .
Eccl. 3.
& I.
Tim. 5.
Ioan. 21
Gal. 6. gerere sollicitudines . Quid hoc, vel illud ad te ? tu me sequere . Quid enim ad te, vtrūm ille sit talis vel talis ; aut iste sic & sic agit vel loquitur ? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes . Quid
H s ergo

ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum vnoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2 Non sit tibi cura de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obseruares, & ostium cordis mihi aperires. Esto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAP. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

Domi - 1 Fili, ꝑ ego loquutus sum: Pacem
nus. relinquo vobis, pacem meam do
Iean. 14. vobis:

vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinet, non omnes curant. Pax mea, cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit, in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam sequutus fueris, poteris multa pace frui. * Quid igitur faciam? *Seruus.*
 † In omni re attende tibi, quid facias, *Domini-*
 & quid dicas: & omnem intentionem *nus.*
 tuam ad hoc dirige, vt mihi soli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis, nil temerè iudices: nec cum rebus, tibi non commissis, te implices; & poterit fieri, vt parùm vel rarò turberis.

2 Numquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes te veram pacem inuenisse, si nullam senseris grauitatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris aduersarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum æstimes, si in magna fueris

deuotione atque dulcedine : quia in istis, non cognoscitur verus amator virtutis: nec in istis, consistit profectus & perfectio hominis.

Seruus. 3 * In quo ergo Domine? † In offe-
 Domi- rando te ex toto corde tuo voluntati
 nas. diuinæ, non quærendo quæ tua sunt,
 nec in paruo nec in magno, nec in tem-
 pore, nec in æternitate: ita vt vna æqua-
 li facie, in gratiarum actione perma-
 neas, inter prospera & contraria, omnia
 æqua lance pensando. Si fueris tam
 fortis & longanimus in spe, vt subtra-
 cta interiori consolatione, etiam ad
 ampliora sustinenda cor tuum præpa-
 raueris, nec te iustificaueris, quasi hæc,
 tantaque pati non deberes: sed me in
 omnibus dispositionibus iustificaue-
 ris, & sanctum laudaueris: tunc in
 vera & recta via pacis ambulas: & spes
 indubitata erit, quod rursus in iubilo
 faciem meam sis visurus. Quod si ad
 plenum tui ipsius contemptum perue-
 neris, scito quod tunc abundantia pa-
 cis perfrueris, secundum possibilita-
 tem tui incolatus.

*De eminentia liberae mentis, quam supplex
oratio magis meretur, quam lectio.*

1 **D**omine, * hoc opus est perfecti *Serua-*
viri, numquam ab intentione
caelestium animum relaxare: & inter
multas curas, quasi sine cura transire:
non more torpentis, sed prerogatiua
quadam liberae mentis, nulli creaturae
inordinata affectione adherendo.

2 Obsecro te, piissime Deus meus,
praeserua me a curis huius vitae: ne ni-
mis implicer, a multis necessitatibus
corporis: ne voluptate capiar, ab vni-
uersis animae obstaculis: ne molestiis
fractus, deiiciar. Nō dico ab his rebus,
quas toto affectu ambit vanitas mun-
dana: sed ab his miseriis, quae animam
serui tui, communi maledicto mortali- *Genes. 3*
tatis, pœnaliter grauant & retardant: *& Romo*
ne in libertatem spiritus, quotiens li- *7.*
buerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis,
verte mihi in amaritudinem, omnem
consolationem carnalem, ab æterno-
rum amore me abstrahentem: & ad se,
intuitu cuiusdam boni delectabilis
præ-

Rem. 12 præsentis, malè allicientem. Non me vincât, Deus meus, nō me vincât caro & sanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria eius: non me supplâter diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinē resistendi, patientiā tolerandi, constantiā perseuerandi. Da pro omnibus mundi cōsolationibus, suauissimā spiritus tui vnctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, feruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperatè vti, non desiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs, caro aduersus spiritum insolesceret. Inter hæc quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII.

Quòd priuatus amor, à summo bono, maximè retardat.

Dominus.

I Fili, † oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse. Scito, quòd

quòd amor tui ipsius, magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si *Matt. 6.* fuerit amor tuus purus, simplex, & benè ordinatus, eris sine captiuitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te potest impedire, & libertate interiori priuare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis, te ipsum mihi commit- tis, cum omnibus quæ desiderare po- tes vel habere.

2 Quare vano mœrore consumeris? *Exodi 18. & Mich. 4.* Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplaci- tum magis habendum: numquam eris in quietudine, nec liber à sollicitudi- ne, quia in omni re, reperietur aliquis defectus: & in omni loco erit, qui aduersetur.

3 Iuuat igitur, non quælibet res ade- pta, vel multiplicata exteriùs: sed potiùs contempta, & decisa ex corde radicitiùs. Quòd non tantum de censu
aris

æris & diuitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si
Esa. 41. deest spiritus feruoris: nec diu stabit pax illa quæ sita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta & accepta, inuenies quod fugisti, & amplius.

*Oratio pro purgatione cordis,
& cælesti sapientia.*

Seruus. 4 **C**onfirma * me Deus, per gratiã
Psal. 50. sancti Spiritus. Da virtutem
Eph. 3. corroborari in interiori homine, & cor
Matt. 6. meum ab omni inutili sollicitudine & angore euacuare, nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei vilis aut preciosæ: sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis
Eccl. 1. transiturum: quia nihil permanens
& 2. sub sole, vbi omnia vanitas, & afflictio spiritus. O quàm sapiens, qui ita considerat!
Sap. 9. 5 Da mihi Domine cælestem sapientiam, vt discam te super omnia quærere &

re & inuenire, super omnia sapere & diligere: & cætera, secundum ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, *Eph. 4.*
& patienter ferre aduersantem: quia hæc magna sapiëntia, non moueri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: sic enim incepta pergitur via securè.

CAP. XXVIII.

Contra linguas obiectatorum.

1 **F**lli, † non agrè feras, si quidam de Domi-
te malè senserint: & dixerint, *nus.*
quod non libenter audias. Tu deterio- *1. Cor. 4.*
ra de teipso sentire debes, & neminem infirmio-
rem te credere. Si ambulas ab intra, non multum pöderabis volantia
verba. Est non parua prudëntia, silere in
tempore malo, & introrsus ad me con-
uerti, nec humano iudicio disturbari.

2 Non sit pax tua in ore hominũ. Siue enim benè, siue malè interpretati fue-
rint, non es ideò alter homo. Vbi est ve-
ra pax, & vera gloria? Nonne in me? Et *Ioan. 16.*
qui nõ appetit hominibus placere, nec
timet displicere, multa perfruetur pa-
cc.

ce. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum.

CAP. XXIX.

Qualiter instante tribulatione, Deus invocandus est, & benedicendus.

Seruus. I **S**It* nomen tuum (Domine) benedictum in sacula: qui voluisti hanc tentationem & tribulationem, venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: ut me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo benè, sed multum vexor à præsenti passione. Et
Mat. 26 nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valdè humiliatus, & per te
Pf. 36. liberatus. Complaceat tibi Domine, ut eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcumque grauatus fuero.

2 Et

2 Et nunc inter hæc, quid dicam? *Matt. 4.*

Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & grauari. Oportet utique, vt sustineam: & vtinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat. Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare: ne penitus succumbam, quemadmodum & priùs sæpiùs egesti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilius est, hæc mutatio dexteræ excelsi.

CAP. XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia.

1 **F**ili, † ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi nō fuerit benè. Hoc est, quòd maximè consolationem impedit cælestem, quia tardiùs te conuertis ad orationē. Nam antequam me intentè roges, multa interim solatia quæris, & recreas te in externis. Ideoque fit, vt parum omnia profint, donec aduertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me: nec

Dominus.

Nabum

1.

Mat. 11

nec est extra me valens auxilium, neq;
vtile consilium, sed neque durabile
remedium. Sed iam resumpto spiritu
post tempestatem, reconualeſce in luce
miserationum mearum: quia propè
sum, (dicit Dominus) vt restaurem
vniuersa, non solùm integrè, sed &
abundanter ac cumulatè.

Mat. 23 2 Numquid mihi quidquam est dif-
ficile, aut ero similis dicenti & non fa-
cienti? Vbi est fides tua? Sta firmiter,
& perseueranter. Esto longanimis &
vir fortis, veniet tibi consolatio in tem-
pore suo. Exspecta me, expecta: ve-
niam, & curabo te. Tentatio est, quæ te
vexat: & formido vana, quæ te exter-
ret. Quid importat sollicitudo de fu-
turis contingentibus, nisi vt tristitiam

Mat. 6. super tristitiam habeas? Sufficit diei
malitia sua. Vanum est & inutile, de
futuris conturbari vel gratulari, quæ
fortè numquam euenient.

3 Sed humanum est, huiusmodi
imaginationibus illudi: & parui adhuc
animi signum, tam leuiter trahi à sug-
gestionem inimici. Ipse enim non curat,
vtrùm veris an falsis illudat & deci-
piat: vtrùm præsentium amore, aut
futu-

futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior. Quando tu aestimas penè totum perditum, tunc sæpè maius mærendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundum præsens sentire: nec sic grauitati alicui, vndecumque venienti, inhaerere & accipere, tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, quamuis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cælorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris seruis meis: vt exercitemini aduersis, quàm si cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, vt interdum sine sapore relinquaris: ne fortè eleueris in bono successu, & tibi ipsi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre
pos-

possum : & restituere , quum mihi placuerit.

Iac. 1. 5 Quum dederò , meum est : quum subtraxero , tuum non tuli : quia meum est omne datū bonum , & omne donū perfectum . Si tibi misero grauitatem , aut quamlibet contrarietatem , ne indigneris , neque concidat cor tuum : ego citò subleuare possum , & omne onus in gaudium transmutare . Verumtamen iustus sum , & recommendabilis multum , quum sic facio totum .

Ioh. 16. 6 Si rectè sapis , & in veritate aspicias , nunquam debes propter aduersa tam deiectè contristari , sed magis gaudere , & gratias agere : imò hoc vnicum reputare gaudium , quod affligens te doloribus , non parco tibi . Sicut dilexit me pater , & ego vos diligo , dixi dilectis discipulis meis : quos vtique non misi ad gaudia temporalia , sed ad magna certamina : non ad honores , sed ad despectiones : non ad otium , sed ad labores : non ad requiem , sed ad afferendum fructum multum , in patientia . Horum memento , fili mi , verborum .

CAP.

*De neglectu omnis creatura, vt creator
possit inueniri.*

Domine, * bene indigeo adhuc Seruus.
maiori gratia, si debeam illuc
peruenire, vbi me nemo poterit, nec
vlla creatura impedire. Nam quàm
diu res aliqua me retinet, non possum
liberè ad te volare. Cupiebat liberè
volare, qui dicebat: Quis dabit mihi Psal. 54.
pennas sicut columbæ, & volabo, &
requiescã? Quid simplici oculo quie- Matt. 6.
tius? Et quid liberius, nil desiderante
in terris? Oportet igitur omnem super-
transire creaturam, & seipsum perfectè
deserere, ac in excessu mentis stare,
& videre te omnium conditorem, cum
creaturis nil simile habere. Et nisi quis,
ab omnibus creaturis fuerit expeditus,
non poterit liberè intendere diuinis.
Ideò enim pauci inueniuntur con-
templatiui, quia pauci sciunt se à
perituris & creaturis, ad plenum se-
questrari.

2 Ad hoc magna requiritur gratia,
quæ animã leuet, & suprâ semetipsam
rapiat. Et nisi homo sit in spiritu ele-
uatus,

uatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus: quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu paruus erit, & infrà iacebit, qui aliquid magnum æstimat, nisi solum vnum immensum, æternum bonum. Nam quidquid Deus non est, nihil est, & pro nihilo cõputari debet. est magna differentia, sapientia illuminati & deuoti viri, & scientia literati atque studiosi clerici. Multò nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex diuina influentia manat: quàm quæ laboriosè, humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere. Est magnum impedimentum, quia in signis & sensibilibus rebus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, & quo spiritu ducimur, & quid prætendimus, qui spirituales dici videmur: quòd tantum laborem, & ampliorem sollicitudinem, pro transitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostri vix aut rarò, plenè recollectis sensibus, cogitamus.

4 Proh dolor, statim post modicam
 recollectionem foras erumpimus: nec
 opera nostra, districta examinatione
 trutinamus. Vbi iacent affectus nostri,
 non attendimus: & quàm impura sint
 omnia, non deploramus. Omnis *Gen. 6.*
 quippe caro corruerat viam suam, & *7.*
 ideò sequebatur diluuium magnum.
 Cùm ergo interior affectus noster
 multùm corruptus sit, necesse est, vt
 actio sequens, index carentiæ interio-
 ris vigoris, corrumpatur. Ex puro cor-
 de, procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantum quis fecerit, quæritur:
 sed ex quanta virtute agit, non tam
 studiosè pensatur. Si fuerit fortis, di-
 ues, pulcher, habilis, vel bonus scri-
 ptor, bonus cantor, bonus laborator,
 inuestigatur: quàm pauper sit spiritu:
 quàm patiens & mitis: quàm deuotus
 & internus, à multis tacetur. Natura
 exteriora hominis respicit, gratia ad
 interiora se conuertit. Illa frequenter
 fallitur, ista in Deo sperat, vt non
 decipiatur.

I CAP.

De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis.

Dñs.
Mat. 16
& 19.

Flli, † non potes perfectā possidere libertatem, nisi totaliter abneges temetipsum. Compediti sunt omnes proprietarij, & sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrouagi, quærentes semper mollia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sapè fingentes & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breue & consummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & quam impleueris, intelliges omnia.

Seruus. 2 * Domine, hoc non est opus vnus diei, nec ludus paruulorum: imò in hoc breui, includitur omnis perfectio religiosorum. † Fili, non debes auerti, nec statim deiici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Vtinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, vt tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum pure stares,

stares, & eius quem tibi præposui patris: tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaueris, non acquires, quòd postulas. Suadeo tibi *Apoc. 3.* emere à me aurum ignitum, vt locuples fias, id est, cælestem sapientiam, omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis & altis, in rebus humanis. Nam valdè vilis & parua, ac penè obliuioni tradita videtur, vera cælestis sapientia: non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant, sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, à *Mat. 13* multis abscondita.

CAP. XXXIII.

De instabilitate cordis, & de inuentione finali, ad Deum habenda.

Fili, † noli credere affectui tuo: qui Dominus nunc est, citò mutabitur in aliud. *Iob. 14.*
 Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens: vt modò latus,
 I 2 modò

modò tristis : modò pacatus , modò turbatus : nunc deuotus , nunc indeuotus : nunc studiosus , nunc acediosus : nunc grauis , nunc leuis inueniaris . Sed stat super hæc mutabilia sapiens , & benè doctus in spiritu , non attendens , quid in se sentiat , vel qua parte flet ventus instabilitatis : sed vt tota intentio mentis eius , ad debitum & optimum proficiat finem . Nam sic poterit vnus & idem , inconcussusque permanere , & simplici intètionis oculo , per tot varios euentus , ad me imprætermisè directo .

Matt. 6. 2 Quantò autem purior fuerit intentionis oculus , tantò constantius inter diuersas itur procellas . Sed in multis caligat oculus purè intentionis : respicitur enim citò in aliquod delectabile , quod occurrit . Nam & rarò totus liber quis inuenitur , à næuo prioræ exquisiitionis . Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam , ad Martham & Mariam : non propter Iesum tantùm , *Matt. 6.* sed & vt Lazarum viderent . Mundandus est ergo intentionis oculus , vt sit simplex & rectus , atque vltra omnia varia media ad me dirigendus .

C A T.

CAP. XXXIIII.

*Quoddam amanti, sapit Deus super omnia,
& in omnibus.*

1 **E**Cce * Deus meus, & omnia. Seruus.
Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum: sed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti, satis dictum est: & sæpè repetere, iucundum est amanti. Te siquidem præsentem, iucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiâq; festiuam. Tu facis benè sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere, sed si debet gratum esse & benè sapere. oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2 Cui tu sapis, quid ei rectè non sapient? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed desunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi pluri-
ma vanitas, & hîc mors inuenitur. Qui
I 3 autem

1. Cor. 1
Rom. 8.
& 1.
Ioan. 2.

autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen, & multum dissimilis sapor creatoris & creature, æternitatis & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum tibi iubilosis excessibus. O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, vt tua me faties præsentia, & sis mihi omnia in omnibus. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo, non est totus crucifixus, nõ est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella mouet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

Rom. 7.

4 Sed

4 Sed tu, qui dominaris potestati *Pf. 88.*
 maris, & motum fluctuum eius miti-
 gas, exurge, adiuua me. Dissipa gentes, *Pf. 72.*
 quæ bella volunt: contere eas in vir-
 tute tua: ostende quæso magnalia tua,
 & glorificetur dextera tua: quia non
 est spes alia, nec refugium mihi, nisi in *Pf. 30.*
 te Domine Deus meus.

CAP. XXXV.

*Quod non est securitas à tentatione,
 in hac vita.*

Fili, † numquam securus es in hac *Domi-*
 vita, sed quoad vixeris, semper *nus.*
 arma spiritualia tibi sunt necessaria. *Iob 7.*
 Inter hostes versaris, & à dextris & à *2. Cor. 6*
 sinistris impugnaris. Si ergo non vteris
 vndique scuto patientiæ, non eris diu
 sine vulnere. Insuper, si non ponis cor
 tuum fixè in me, cum mera voluntate
 cuncta patiendi propter me, non po-
 teris ardorem istum sustinere, nec ad
 palmam pertingere beatorum. Oportet
 te ergo viriliter omnia pertransire, &
 potenti manu vti aduersus obiecta.
 Nam vincenti datur manna, & torpenti *Apoc. 2.*
 relinquatur multa miseria.

I 4

2 Si

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis: non in hominibus nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire, labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliations, cõfusions, correctiones & despectiones. Hæc iuuant ad virtutẽ: hæc probant Christi tyronẽ: hæc fabricant caelestem coronam. Ego reddã mercedem æternam pro breui labore, & infinitam gloriam, pro transitoria confusione.

3 Putas tu, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non habuerunt tales, sed multas grauitates, & tentationes varias, magnasque desolationes. Sed patienter sustinuerunt in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quàm sibi: *Rom. 8.* scientes, quia non sunt condignæ passionis huius temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere,

habere, quod multi post lachrymas & magnos labores, vix obtinuerunt? Exspecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli discedere: sed corpus & animam expone constanter, pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero, in omni tribulatione. Psal. 26.

CAP. XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

Filli, † iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanū ne metuas iudicium, vbi te conscientia pium reddit & insonem. Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humilicordi, & Deo magis, quàm sibiipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideò parua fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Et si Paulus omnibus studuit in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuerit. Domi-
nus.

1. Cor. 9
Cor. 2.
Cor. 4.
Col. 1

2 Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando iudicaretur,

I s tur,

tur, vel non despiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commisit, qui totum nouerat : & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen *Act. 26* interdum, ne infirmis, ex sua taciturnitate generaretur scandalum. *Phil. 1.*

3 Quis tu, vt timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non compareret. Deum time, & hominum terrores non expauesces. *2. Mach 2.* Quid potest aliquis in te verbis, aut iniuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu *Rom. 2.* habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd si ad *1. Cor. 11.* præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neq; per impatientiam minuas coronam tuam: sed ad *Heb. 12* me potius respice in cælum, qui potens sum eripere, ab omni confusione & iniuria, & vnicuique reddere secundùm opera sua.

CAP. XXXVII.

*De pura & integra resignatione sui,
ad obtinendam cordis libertatem.*

Fili, † relinque te, & inuenies me, Domini-
nus. Mat. 16
Sta sine electione & omni pro-
prietate, & lucraberis semper. Nam &
adiicietur tibi amplior gratia, statim
vt te resignaueris, nec resumpseris.
* Domine, quotiens me resignabo, & Seruus.
Domini-
nus.
in quibus me telinquam? † Semper, &
omni hora: sicut in paruo, sic & in ma-
gno. Nihil excipio, sed in omnibus te
nudatum inueniri volo. Alioquin,
quomodo poteris esse meus, & ego
tuus: nisi fueris ab omni propria vo-
luntate, intus & foris spoliatus? Quan-
tò celerius hoc agis, tantò melius ha-
bebis: & quantò plenius & sinceriùs,
tantò mihi plus placebis, & ampliùs
lucraberis.

2 Quidam se resignant, sed cum ali-
qua exceptione: non enim plenè Deo
confidunt, ideò sibi providere satagunt.
Quidam etiam primò totum offerunt,
sed postea tentatione *Nullati*, ad pro-
pria redeunt, ideò minimè in virtute

proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent: nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione priùs facta: sine qua non stat, nec stabit vnio fructiua.

Mat. 16 3 Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterùm dico. Relinque te, resigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta purè & inhæsitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: vt ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Iesum sequi: tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum, in periculis.

Domi- **F**lli, † ad istud diligenter tendere
nus. debes, in omni loco & actione,
seu occupatione externa, sis intimus
liber,

liber, & tuipfius potens, & sint omnia sub te, & tu nō sub eis: vt sis Dominus actionum tuarum & rector, non feruus nec emptitius: sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & speculatur æterna: qui trāsitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cęlestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad benè seruiendum: prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni euentu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita: sed mox in qualibet causa, intras cum Moysse in *Exod. 39* tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nōnumquam diuinum responsum, & redies instructus de multis præsentibus & futuris. Semper enim Moyses, recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæstionibus soluendis: fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis & improbitatibus hominum subleuandis. Sic & *Matth. 6.* tu confugere debes, in cordis tui secre-

cre-

Ios. 9. cretatitum, diuinum intentiùs implorando suffragium. Propterea namque Iosue & filij Israel, à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini priùs non interrogauerunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

CAP. XXXIX.

*Quòd homo non sit importunus,
in negotiis.*

Domi- 1 **F**ili, † committe mihi semper cau-
nus. sam tuam, ego benè disponam in tempore suo. Exspecta ordinationem meam, & senties inde profectum.

Seruus. * Domine, satis libenter tibi omnes res committo, quia parum potest cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

Domi- 2 † Fili, sæpè homo rem aliquam ve-
nus. hementer agit, quam desiderat: sed cum ad eam peruenerit, aliter sentire incipit: quia affectiones circa idem, non sunt durabiles: sed magis de vno ad aliud, impellunt. Non est ergo mi-
nimum

nimum, etiam in minimis, seipsum relinqueret.

3 Verus profectus hominis, est abnegatio sui ipsius: & homo abnegatus, valdè liber est & securus. Sed antiquus 1. Pet. 3. hostis, omnibus bonis aduersans, à tentatione non cessat: sed die noctuq; graues molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis, possit præcipitare incautum. Vigilare & orate, dicit Mat. 26 Dominus, vt non intretis in tentationem.

CAP. XL.

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

1 **D**omine, * quid est homo, quòd Seruus. Psal. 8. memor es eius: aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid iustè obtendere possum, si quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi à te fuero adiutus, & interius

interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

Pf. 101. 2 Tu autem Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum semper bonus, iustus & sanctus, benè, iustè, ac sanctè agens omnia, & disponès in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in vno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen citò melius fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus ampliùs in diuersa non mutetur, sed in te vno cor meum conuertatur, & quiescat.

3 Vnde, si benè scirem omnem humanam consolationem abiicere, siue propter deuotionem adipiscendã, siue propter necessitatem, qua compellor te quærere, quia non est homo, qui me consoletur: tunc possem meritò de gratia tua sperare, & de dono nouæ consolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde torum venit, quotiescūque mihi benè succedit. Ego
autem

autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus. Vnde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria, male pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5 Est autem vera gloria & exultatio *Abac. 3.* sancta, gloriari in te & non in se: gaudere in nomine tuo, nō in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomē tuum, *Pf. 112.* non meum: magnificetur opus tuum, *Ps. 113.* non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuat de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autē nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab *Ioan. 5.* inuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia.

210 DE IMITATIONE
titia. O veritas mea & misericordia
mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi
soli laus, honor, virtus, & gloria, per
infinita sæculorum sæcula.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

Domini- I Fili, † noli tibi attrahere, si videas
nus. I alios honorari & eleuari, te au-
tem despici & humiliari. Erige cor
tuum ad me in cælum, & non contri-
stabit te contemptus hominum in ter-
Seruus. ris. * Domine, in cæcitate sumus, &
vanitate citò seducimur. Si rectè me
inspicio, numquam mihi facta est in-
iuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè
habeo conqueri aduersum te.

2 Quia autem frequèter & grauitè
peccaui tibi, meritò armatur contra
me omnis creatura. Mihi igitur iustè
debetur confusio & contemptus; tibi
autem laus, honor & gloria. Et nisi me
ad hoc preparauero, quod velim liben-
ter ab omni creatura despici & relin-
qui, atque penitus nihil videri, non
possum interiùs pacificari & stabiliri,
nec spiritualiter illuminari, neque ple-
nè tibi vniri.

CAP.

CAP. XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1 **F**ili, † si ponis pacem tuam cum Domi-
 aliqua persona, propter tuum nus.
 sentire & conuiuere, instabilis eris &
 implicatus. Sed si recursum habes, ad
 semper uiuentem & manentem verita-
 tem, non contristabit amicus recedens
 aut moriens. In me debet amici dile-
 ctio stare: & propter me diligendus
 est, quisquis tibi bonus visus est, &
 multum charus in hac vita. Sine me
 non valet, nec durabit amicitia: nec est
 vera & munda dilectio, quam ego non
 copulo. Ita mortuus debes esse, talibus
 affectionibus dilectorum hominum,
 vt (quantum ad te pertinet) sine omni
 humano optares esse consortio. Tantò
 homo Deo magis appropinquat, quan-
 tò ab omni solatio terreno longiùs
 recedit. Tantò etiam altiùs ad Deum
 ascendit, quantò profundiùs in se de-
 scendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attri-
 buit, gratiam Dei in se venire impedit:
 quia gratia Spiritus sancti, cor humile 1. Pet. 5.
 semper

semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atq; ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi ad spectus creatoris. Disce te in omnibus, propter creatorē vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

CAP. XLIII.

Contra vanam & secularem scientiam.

Dominus.
1. Cor. 4

Fili, † non te moueant, pulchra & subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant; inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationem. Numquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Quum multa legeris & cognoueris,

ris , ad vnum semper oportet redire principium . Ego sum , qui doceo hominem scientiam : & clariorem intelligentiam paruulis tribuo , quàm ab homine possit doceri . Cui ego loquor , citò sapiens erit , & multùm in spiritu proficiet . Væ eis , qui multa curiosa ab hominibus inquirunt , & de via mihi seruiendi parùm curant . Veniet tempus , quando apparebit Magister magistrorum Christus , Dominus Angelorum , cunctorum auditurus lectiones , hoc est singulorum examinaturus conscientias . Et tunc scrutabitur Ierusalem in lucernis , & manifesta erunt abscondita tenebrarum , tacebuntque argumenta linguarum .

*Soph. 1.
1. Cor. 4*

3 Ego sum , qui humilem in puncto eleuo mentem : vt plures æternæ veritatis capiat rationes , quàm si quis decem annis studuisset in scholis . Ego doceo sine strepitu verborum , sine confusione opinionum , sine fastu honoris , sine pugnatione argumetorum . Ego sum , qui doceo terrena despiciere , præsentia fastidire , æterna quærere , æterna sapere : honores fugere , scādala sufferre , omnem spem in me ponere ,

extra

extra me nil cupere, & super omnia me ardentè amare.

4 Nam quidam amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine reuelo mysteria. Vna vox librorum, sed non omnes æquè informat: quia intus sum doctor, veritas, scrutator cordis, cogitationum intellectoꝝ, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicauero.

CAP. XLIIII.

De non attrahendo sibi res exteriores.

Domini- I **F**lli, † in multis oportet te esse in-
nus. scium, & æstimare te tamquam
Gal. 6. mortuum super terram, & cui totus
mundus crucifixus sit. Multa etiam
oportet surda aure pertransire, & quæ
tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtilius
est oculos à rebus displicentibus auer-
tere, & vnicuique suum sentire relin-
quere, quàm contentiosis sermonibus
deser-

deseruire. Si benè steteris cum Deo, & eius iudicium adspexeris, faciliùs te victum portabis.

2 * O Domine, quonam venimus? Seruus.
Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in oblivionem transit, & vix serò reditur. Quòd parum vel n̄hil prodest attenditur, & quod summè necessarium est, negligèter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & nisi citò respiciat, libens in exterioribus iacet.

CAP. XLV.

*Quòd omnibus non est credendum: & de
facili lapsu verborum.*

1 **D**A * mihi auxilium Domine de Seruus.
tribulatione, quia vana salus *Psal. 59.*
hominis: Quàm sæpè ibi non inueni
fidem, vbi me habere putavi? Quotiens
etiam ibi reperi, vbi minus præsumpsi?
Vana ergo spes in hominibus, salus
autem iustorum, in te **D E V S**. Bene-
dictus sis Domine Deus meus in om-
nibus, quæ accidunt nobis. Infirmi-
sumus & instabiles, citò fallimur &
permutamur.

2 **Q**uis

1 Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè in omnibus se custodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Prov. 10 Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem vsque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseuerans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3 O quàm benè sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me sollicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpè etiam lædunt, quid improuisa nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero nõ meliùs prouidi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis

multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis maximè in verbis: ita vt statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuisti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domestici eius: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hîc, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidã) cautus esto, serua apud te quod dico. Et dum ego fileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me & se, & abiit. Ab huiusmodi fabulis & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vñquam talia cõmittam. Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

Mich. 7.

5 O quàm bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili vltteriùs effari:

K

paucis

Prov. 25 paucis seipsum reuelare, te semper
& Esa. inspectorem cordis quærere: nec omni
 24. vento verborum circumferri, sed omnia intima & externa, secundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum, pro conseruatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & feruorem.

6 Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata? Quàm sanè profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

CAP. XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.

Dñs. 1 **F**lli, † sta firmiter, & spera in me.
Pj. 36. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libèter emendare te velis. Si nihil tibi cōsciū es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, vt vel
 verba

verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia despici meruis, reprehendi pro excessibus, non vis, & excusationum umbracula quæris.

2 Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mūdo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbū meū, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent: quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquàm festucā perpenderes? Num-
Mat. 10
 & Lucæ
 11.
 quid vel vnum capillum tibi extrahere possent?

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit.

K 2

Ego

Psal. 7. Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem noui & sustinentem. A me exiit verbum istud,

Luca 2. me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio vtrumque antè probare volui.

4 Testimonium hominum sæpè fallit: meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Later plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum est in

Prov. 12 arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiam iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque, quia ego

Psal. 7. sum scrutans corda & renes, qui non
et Apo- iudico secundum faciem & humanam
cat. 2. apparentiam. Nam sæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5 * Domine Deus, iudex iustè, fortis Seruus.
 & patiens, qui hominum nosti fragili-
 tatem & prauitatè, esto robur meum,
 & tota fiducia mea, non enim mihi
 sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod
 ego non noui: & idè in omni repre-
 hensione humiliare me debui, & man-
 suetè sustinere. Ignosce quoque mihi
 propitius, quotiens sic non egi, & dona
 iterum gratiam amplioris sufferentiæ.
 Melior est enim mihi tua copiosa mi-
 sericordia, ad consequutionem indul-
 gentiæ: quàm mea opinata iustitia, pro
 defensione latentis conscientiæ. Et si *1. Cor. 4*
 nihil mihi conscius sum, tamen in hoc
 iustificare me non possum: quia remo-
 ta misericordia tua, non iustificabitur
 in conspectu tuo omnis viuens. *Pf. 142.*

CAP. XLVII.

*Quòd omnia graui, pro eterna vita sunt
toleranda.*

1 **F**lli, † non te frangāt labores, quos Domi-
 nus. *nus.*
 assumpisti propter me, nec tri-
 bulationes te deiiciant vsquequaque;
 sed mea promissio, in omni euentu te
 roboret & consoletur. Ego sufficiens
 sum,

K 3

sum,

sum, ad reddendum supra omnem modum & mensuram. Non diu hinc laborabis, nec semper grauaberis doloribus. Exspecta paulisper, & virebis eelerem finem malorum. Veniet vna hora, quando cessabit omnis labor & tumultus. Modicum est & breue, omne quod transit cum tempore.

- Mat. 20.* 2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, gemit, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus, & maioribus præliis, vita æterna. Veniet pax in die vna, quæ nota est Domino; & erit, non dies neq; nox huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies securita. Non dices tunc: *Quis me liberabit de corpore mortis huius?* Nec clamabis: *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est: quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiua; anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis & decora.*

- 3 O si vidisses Sanctorum in caelo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni

Sap. 3.

et 5.

digni putabantur) profectò te statim humiliare usque ad terram, & affectare potius omnibus subesse, quàm vni præesse: nec huius vitæ latos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII.

De die æternitatis, & huius vitæ angustis.

1 **O** Supernæ * ciuitatis mansio beatissima: O dies æternitatis clarissima: quam nox non obscurat, sed *Apoc. 21*
 K 4 summa

summa veritas semper irradiat, dies semper lata, semper segura, & nunquam statum mutans in contraria. O vtinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finē accepissent. Lucet quidē Sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi à longè & per speculum peregrinantibus in terra.

Iob 7. 2 Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filij Eux, quòd amara & rædiosa sit ista. Dies huius temporis parui & mali, pleni doloribus & angustiis: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, temptationibus grauat, delitiis eneruatur, egestate cruciatur.

Rom. 7. 3 O quando finis horum malorum: quando liberabor à misera seruitute vitiorum? quando memorabor Domine tui solius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni grauamine mentis & corporis?
Quan-

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & segura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti dilectis tuis ab æterno? Relictus sum pauper & exul in terra hostili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4 Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passionnes. *Rom. 7.*
Mente omnibus rebus superesse *8.*
volo, carne autem inuitè subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihi metipsi grauis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, & mox carnaliū turba occurrit oranti. Deus meus, ne longe-

psal. 70

K 5 ris à

eis à me, neque declines in ira à seruo
 tuo. Fulgura conuulsionem tuam, &
 dissipa eas: emitte sagittas tuas, & con-
 turbentur omnes phantasie inimici.
 Recollige sensus meos ad te: fac me
 obliuisci omnium mundanorum: da
 citò abiicere, & contemnere phanta-
 smata vitiorum. Succurre mihi æterna
 Veritas, vt nulla me moueat vanitas.
 Adueni cælestis suauitas, & fugiat à
 facie tua omnis impuritas. Ignosce
 quoque mihi, & misericorditer indul-
 ge, quotiens præter te aliud in oratione
 reuoluo. Confiteor etenim verè, quia
 valdè distractè me habere consueui.
 Nam ibi multotiens non sum, vbi cor-
 poraliter sto aut sedeo: sed ibi magis
 sum, quò cogitationibus feror. Ibi
 sum, vbi cogitatio mea est. Ibi est fre-
 quenter cogitatio mea, vbi est quod
 amo. Hoc mihi citò occurrit quod na-
 turaliter delectat, aut ex vsu placet.

Mat. 6. 6 Vnde tu Veritas apertè dixisti: Vbi
 enim est thesaurus tuus, ibi est & cor
 tuum. Si cælum diligo, libenter de cæ-
 lestibus penso. Si mundū amo, mundi
 felicitatibus congaudeo, & de aduersi-
 tatibus eius tristor. Si carnem diligo,
 quæ

quæ carnis sunt sapè imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus illè homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis feruore spiritus crucifigit: vt serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

Mat. 19

CAP. XLIX.

De desiderio eterna vite, & quanta sine certantibus bona promissa.

Flli, † cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundimus. Domini.
 sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, vt claritatem meam sine vicissitudinis vmbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit.

K 6

cle-

clementer visitat, ardentem excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & diuini adspæctus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihi que toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate studeas deseruire.

2 Fili, sæpè ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cælestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omninò purè pro honore Dei agunt, quòd tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3 Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè iudicas, meam ordinationem, tuo desiderio & omni desiderato, præferre debes ac sequi. Noui desiderium tuum, & frequentes gemitus audiui.

Iam

Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei : iam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudio plena , sed nondum venit hora ista : sed est adhuc *Iob 7.* aliud tempus scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis . Optas summo repleti bono , sed non potes hoc assequi modò . Ego sum : expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus . Consolatio tibi interdum dabitur , sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & *Iosue 1.* esto robustus, tam in agendo quàm in patiando naturæ contraria. Oportet te *Eph. 4.* nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sapè agere, quod non vis: & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit : quod tibi placet, vltra non proficiet . Quod alij dicunt, audietur : quod tu dicis, pro nihilo computabitur . Petent alij, & accipient ; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alij magni in ore hominum, de te autè tacebitur . Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis iudi-

iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contristabitur, & magnum, si filens portaueris. In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiuerit. Vix est aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre & pati, quæ voluntati tuæ aduersa sunt: maximè autem, cum disconuenientia, & quæ minùs vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: idè durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire, omittere.

6 Sed pensa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atq; præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris: omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna semper tecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus resister
tibi,

tibi, nemo de te conqueretur, nemo
 impediet, nihil obuiabit: sed cuncta
 desiderata simul erunt presentia, to-
 rumque effectum tuum reficient, &
 adimplebunt usque ad summum. Ibi
 reddam gloriam, pro contumelia per-
 pessa: pallium laudis, pro mœrore: pro
 loco nouissimo, sedem regni in secula.
 Ibi apparebit fructus obediētiae, gau-
 debit labor pœnitentiæ, & humilis
 subiectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter,
 sub omniū manibus: nec sit tibi curæ,
 quis hoc dixerit vel iusserit. Sed hoc
 magnoperè curato, vt siue prælatus,
 seu iunior, aut æqualis, aliquid à te ex-
 poscerit vel innuerit, pro bono totum
 accipias, & syncera voluntate studeas
 adimplere. Quærat alius hoc, alius il-
 lud: gloriatur ille in illo, & iste in isto,
 laudeturque millies mille: tu autem
 nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius
 gaude contemptu, & in mei solius be-
 neplacito ac honore. Hoc optandum
 est tibi, vt siue per vitam, siue per mor-
 tem, Deus semper in te glorificetur.

CAPVT I.

*Qualiter homo desolatus, se debet in manus
Dei offerre.*

Seruus. 1 **D**omine* Deus sancte pater, sis
nunc & in æternū benedictus:
quia sicut vis, sic factum est: & quod
facis, bonum est. Latetur in te seruus
tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia
tu solus lætitia vera, tu spes mea & co-
rona mea, tu gaudium meum & honor
1. Cor. 4 meus, Domine. Quid habet seruus
tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine
merito suo? Tua sunt omnia, quæ de-
Psal. 87 disti & quæ fecisti. Pauper sum, & in
laboribus meis à iuuentute mea: &
contristatur anima mea nonnumquam
vsque ad lachrymas: quandoque etiam
conturbatur ad se, propter imminen-
tes passiones.

2 Desidero pacis gaudium, pacem
filiorum tuorum flagito, qui in lumine
consolationis à te pascuntur. Si das
pacem, si gaudium sanctum infundis,
erit anima serui tui plena modulatio-
ne, & deuota in laude tua. Sed si te
subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non
poterit

poterit currere viam mandatorū tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur, quia non est illi sicut heri & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub vmbra alarum tuarū protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater iuste & semper laudande, venit hora vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est, vt hac hora patiatur pro te aliquid seruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab aeterno præsciebas affuturam: vt ad modicum tempus succumbat foris seruus tuus, viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: vt iterum tecum in aurora nouæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4 Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque, & à quocumque id permiseris fieri. Sine consilio & prouidentia tua, & sine causa,
nihil

Ps. 118. nihil fit in terra . Bonum mihi, Domine, quòd humiliasti me : vt discam iustificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque pręsumptiones abiiciam. Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam : vt te potiùs, quàm homines, ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expauescere : qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate & iustitia.

5 Gratias tibi ago, quia non peperisti malis meis, sed attriuiisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, qui sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum : qui percutis & sanas, deducis ad *Tob.* 13. inferos & reducis. *Ps.* 17. Disciplina tua super me, & virga tua ipsa docebit.

6 Ecce pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuę me inclino: percutite dorsum meum, & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam, tortuositatem meam. Fac me pium & humilem discipulum, sicut benè facere consueuisti, vt ambulem ad

ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hinc corripui, quam in futuro. Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti vœtura; & non opus est tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu scis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deseruit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi soli notam.

7 Da mihi Domine scire, quod sciendum est: hoc amare, quod amandum est: hoc laudare, quod tibi summè placet: hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit. Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare: neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare: sed in iudicio vero, de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui, semper inquirere.

8 Fal-

8 Falluntur sæpè hominum sensus in iudicando: falluntur & amatores sæculi, visibilia tantummodo amando. Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum, decipit dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

CAP. LI.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis.

Dñs. **I**lli, † non vales semper in feruentiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & grauamen cordis. Oportet ergo sæpè in carne, de carnis onere gemere: eo quòd non vales spi-
ritua-

ritualibus studiis, & diuinæ contemplationi indefinenter inhærerere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum & supernam visitationem, firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ *Rom. 8.* passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

CAP. LII.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

I **D**omine,* non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione: & ideò iustè tecum agis, quando me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lachrymas fundere possem, adhuc con-

Seruus.

con-

consolatione tua dignus non essem. Vnde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri: quia grauius & sapè te offendi, & in multis valdè deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum diuitias bonitatis tuæ in vasa misericordiae, etiam præter omne proprium meritum, dignaris consolari seruum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes, non sunt sicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam cælestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronus, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos deuotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduersum me,
pro

Iob 9.

pro veritate, peccata mea arguam, vt
faciliùs misericordiam tuam merear
impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confu-
sione plenus? Non habeo os loquendi,
nisi hoc tantùm verbum: Peccaui Do- *Psal. 50.*
mine, peccaui: miserere mei, ignosce
mihi. Sine me paululùm, vt plangam *Iob 10.*
dolorem meum, antequam vadam ad
terram tenebrosam, & opertam mortis
caligine. Quid tam maximè à reo &
misero peccatore requiris, nisi vt con-
teratur, & humiliet se pro delictis suis?
In vera contritione & cordis humilia-
tione, nascitur spes veniæ, recõciliatur
perturbata conscientia, reparatur gra-
tia perdita, tuetur homo à futura ira,
& occurrunt sibi mutuò in osculo san-
cto, Deus & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum contritio, *Psal. 50*
acceptabile tibi est Domine sacrificiũ,
longè suaviùs odorans in conspectu
tuo, quàm thuris incensum. Hæc, est *Luca 7.*
gratum etiam vnguentum, quod sacris
pedibus tuis infundi voluisti: quia cor *Pf. 50.*
contritum & humiliatum, numquam
despexisti. Ibi est locus refugij, à facie
iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur,
quid-

240 DE IMITATIONE
quidquid aliunde contractum est &
inquinatum.

CAP. LIII.

*Quòd gratia Dei, non miscetur terrena
sapiantibus.*

Domi-
aus.

Flli, † pretiosa est gratia mea, non
patitur se misceri extraneis re-
bus, nec consolationibus terrenis. Ab-
dicere ergo oportet omnia impediméta
gratiæ, si optas eius infusionem susci-
pere. Pete secretum tibi, ama solus ha-
bitare tecum, nullius require confa-
bulationem: sed magis ad Deum de-
uotam effunde precem, vt compun-
ctam teneas mentem, & puram con-
scientiam. Totum mundum nihil æsti-
ma: Dei vacationem, omnibus exte-
rioribus antepone. Non enim poteris
Mat. 19 mihi vacare, & in transitoriis pariter
delectari. A notis & à charis oportet
elongari, & ab omni temporali solatio
1. Pet. 2. mentem tenere priuatam. Sic obsecrat
B. Apostolus Petrus, vt tamquam ad-
uenas & peregrinos in hoc mundo se
contineant Christi fideles.

2° O quanta fiducia erit morituro,
quem nullius rei affectus detinet in
mun-

mundo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, ager necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quàm propinquis: & à nemine magis cauere, quàm à seipso. Si temetipsum perfectè uiceris, cætera faciliùs subiugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subiectum tenet, ut sensualitas rationi, & ratio incunctis obediatur mihi, hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3 Si ad hunc apicè scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, ut euellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinate diligit, penè totum pender, quidquid radicaliter vincendum est. Quo deuicto & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuè. Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent,

L nec

nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, vt omnes prauas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, priuato amore, concupiscenter inhæreat.

CAP. LIIII.

De diuersis motibus naturæ, & gratiæ,

Domini - I Fili, † diligenter aduerte motus natura-
aus. **F**turæ & gratiæ, quia valdè contrariè & subtiliter mouentur: & vix, nisi à spirituali & intimè illuminato homine, discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt, idèò sub specie boni multi falluntur. Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet. Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat: fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deū agit, in quo & finaliter requiescit.

2 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec spòtè subiugari. Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quæ

quærit subiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, & quid lucri ex alio sibi proueniat, attendit. Gratia autem, non quid sibi utile & commodum sit, sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter honorem & reuerentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam, Deo fideliter attribuit.

3 Natura confusionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati cõtumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia verò, simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna,

L 2 non

non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum & gaudium in cælo, vbi nil perit, constituit.

4 Natura cupida est, & libentiùs accipit, quàm donat, amat propria & priuata: Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatus dare iudicat quàm accipere. Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus: Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes: renūtiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit euagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: Sed gratia, in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel fauorem pro benefactis consequi sperat: & multum ponderari sua gesta & dona cōcupiscit. Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud

aliud præmium quàm Deum solum,
pro mercede postulat : nec amplius de
temporalibus necessariis desiderat, nisi
quantum hæc sibi ad assequutionem
æternorum valeant deseruire.

6 Natura gaudet de amicis multis &
propinquis, gloriatur de nobili loco,
& ortu generis : arridet potentibus,
blâditur diuitibus, applaudit sibi simi-
libus. Gratia autem, & inimicos diligit,
nec de amicorum turba extollitur ; nec
locum, nec ortum natalium reputat,
nisi virtus maior ibi fuerit : fauet magis
pauperi quàm diuiti, comparitur plus
innocenti quàm potenti, congaudet
veraci non fallaci : exhortatur semper
bonos, meliora charismata æmulari,
& filio Dei per virtutes assimilari.
Natura de defectu & molestia citò
conqueritur : Gratia constanter fert
inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro
se certat & arguit. Gratia autem ad
Deum cuncta reducit, vnde origina-
liter emanant : nihil boni sibi ascribit,
nec arroganter præsumit ; non conten-
dit, nec suam sententiam aliis præfert :
sed in omni sensu & intellectu, æternæ
L 3 sapien-

sapientia ac diuino examini, se submittit. Natura appetit scire secreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci & agere, vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia nō curat noua, nec curiosa percipere: quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cū nihil nouum & durable sit super terram. Docet itaq; sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem deuitare, laudanda & dignè miranda, humiliter abscondere, & de omni re, & in omni scientia, vtilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cælestia amanda sustollit, & de carnali spiritualem efficit. Quantò igitur natura ampliùs premittitur & vincitur, tantò maior gratia infunditur, & quotidie nouis visitationibus

CHRISTI LIB. III. 247
ribus interior homo, secundum ima-
ginem Dei, reformatur.

CAP. LV.

*De corruptione natura, & efficacia
gratis diuina.*

1 **D**omine * Deus meus, qui me Seruus.
Gen. 1.
creasti ad imaginem & simili-
tudinem tuam, concede mihi hanc gra-
tiam, quam ostendisti tam magnam,
& necessariam ad salutem: vt vincam
pessimam naturam meam, trahentem
ad peccata & in perditionem. Rom. 7. Sentio
enim in carne mea legem peccati, con-
tradicientem legi mentis meæ, & capti-
uum me ducentem ad obediendam
sensualitati in multis: nec possum resi-
stere passionibus eius, nisi assistat tua
sanctissima gratia, cordi meo ardentem
infusa,

2 Opus est gratia tua, & magna gra-
tia: vt vincatur natura, ad malum sem-
per prona ab adolescentia sua. Gen. 3. Nam
per primum hominem Adam lapsa, &
vitiata per peccatum, in omnes homi-
nes poena huius maculae descendit: vt
ipsa natura, quæ benè & recta à te
condita fuit, pro vitio iam, & infirmi-
tate

tate corruptæ nature ponatur, eò quòd motus eius sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falsiq; distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

Rom. 7. 3 Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuæ secundum interiorem hominem, sciens mandatū tuum fore bonum, iustum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem seruius legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quam rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui resistantia resilio & deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video: sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora nō assurgo.

4. O quam

4 O quàm maximè est mihi necessa-
ria, Domine tua gratia, ad inchoandū
bonum, ad proficiendum, & ad perfi-
ciendum. Nam sine ea nihil possum *Ioan. 15*
facere: omnia autem possum in te,
confortante me gratia. O verè cele-
stis gratia, sine qua nulla sunt propria
merita, nulla quoque dona naturæ
ponderanda. Nihil artes, nihil diuitiæ,
nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil
ingenium vel eloquentia, valent apud
te Domine sine gratia. Nam dona na-
turæ, bonis & malis sunt communia:
electorum autem proprium donum est
gratia siue dilectio, qua insigniti, digni
habentur vita æterna. Tantum eminet
hæc gratia, vt nec donum prophetiæ,
nec signorum operatio, nec quantali-
bet alta speculatio, aliquid æstimetur
sine ea. Sed neque fides, neque spes, *1. Cor.*
neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt *13.*
sine charitate & gratia.

5 O beatissima gratia, quæ pauperem
spiritu, virtutibus diuitem facis: & di-
uitem multis bonis, humilem corde
reddis. Veni descende ad me, reple me
manè consolatione tua, ne deficiat præ-
lassitudine & ariditate mentis anima
L s mea.

mea. Obsecro Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, *Rf.* 22. quæ desiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior vniuersis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix discipline, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stirps inutilis ad eiciendû? Tua ergo me Domine gratia semper præueniat, & sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentum, per Iesum Christum filium tuum. Amen.

CAPVT LVI.

Quod nos ipsos abnegare, & Christum imitari, debemus per crucem.

Dñs. **I**lli, † quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, inter-
nana

nam pacem facit; sic se interiùs relin-
quere, Deo cõiungit. Volo te addiscere
perfectam abnegationem tui in vo-
luntate mea, sine contradictione &
querela. Sequere me: Ego sum via, *Ioan. 14*
veritas, & vita. Sine via, non itur; sine
veritate, non cognoscitur, sine vita, non
viuitur. Ego sum via, quam sequi de-
bes; veritas, cui credere debes; vita,
quam sperare debes. Ego sum via in-
uiolabilis, veritas infallibilis, vita in-
terminabilis. Ego sum via rectissima,
veritas suprema, vita vera, vita beata,
vita increata. Si manseris in via mea,
cognosces veritatem, & veritas libera-
bit te, & apprehendes vitam aeternam.

2 Si vis ad vitam ingredi, serua man- *Mat. 19*
data. Si vis veritatem cognoscere, crede
mihi. Si vis perfectus esse, vède omnia. *Mat. 19*
Si vis esse discipulus meus, abnega *Luca 9.*
temetipsum. Si vis beatam vitam
possidere, præsentem vitam contemne. *Ioan. 12.*
Si vis exaltari in cælo, humilia te in *Luc. 14.*
mundo. Si vis regnare mecum, porta
crucem mecum. Soli enim serui crucis
inueniunt viam beatitudinis, & veræ
lucis.

3 * Domine Iesu, quia arcta est vita seruus.
L 6 tua,

tua, & mundo despecta, dona mihi te
Matt. 7. cum mundi despectu imitari. Non
Luca 6. enim maior est seruus domino suo,
 nec discipulus supra magistrum. Exer-
 ceatur seruus tuus in vita tua, quia ibi
 est salus mea, & sanctitas vera. Quid-
 quid extra eam lego, vel audio, non me
 recreat, nec delectat plenè.

Dñs. 4 † Fili, quia hæc scis, & legisti om-
Ioan. 14 nia; beatus eris, si feceris ea. Qui habet
 mandata mea, & seruat ea, ipse est, qui
 diligit me: & ego diligam eum, & ma-
 nifestabo ei meipsum: & faciam eum
 confedere mecum in regno patris mei.

Seruus. * Domine I E S V, sicut dixisti & pro-
 misisti, sic utiq; fiat, & mihi promereri
 contingat. Suscepi, suscepi de manu
 tua crucem, portabo, & portabo eam
 vsq; ad mortem, sicut imposuisti mihi.
 Verè vita boni monachi, crux est, &
 dux paradisi. Inceptum est, retrò abire
 non licet, nec relinquere oportet.

5 Eia fratres, pergamus simul, Iesus
 erit nobiscum: propter Iesum suscepi-
 mus hanc crucem: propter Iesum per-
 seueremus in cruce. Erit adiutor no-
 ster, qui est dux noster, & præcessor. En,
 rex noster ingreditur ante nos, qui pu-
 gnabit

gnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

CAP. LVII.

Quòd homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

Illi,† magis placent mihi patientia & humilitas in aduersis, quam multa consolatio & deuotio in prosperis. Ut quid te contristat, paruum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoueri non debuisses. Sed nunc permitte transire: non est primum, nec nouum, nec vltimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat aduersi: Benè etiam cõsulis, & alios nosti roborare verbis: sed cùm ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuã, quàm sapiùs experiris in modicis obiectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cùm hæc & similia contingunt.

2 Pone, vt melius nosti ex corde: & si te tetigit, non tamen deiciat, nec diu impli-

Domini-
nus.

implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minùs libèter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Citò cōquiescet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & solito amplius consolari; si confusus fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

3 Anima quior esto, & ad maiorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si te sæpiùs percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem *Genes. 3* statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cælo, & primo homini in paradiso? Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam prouehò diuinitatem.

Seruus. Ps. 118. 4 * Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & fauum, ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dum

Dummodo tandem ad portum salutis
perueniam, quid curæ est, quæ &
quanta passus fuero? Da finem bonum:
da felicem ex hoc mundo transitum.
Memêto mei Deus meus, & dirige me
recto itinere, in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII.

*De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei,
non scrutandis.*

Fili,† caueas disputare de altis ma- Domi-
nus.
teriis, & de occultis Dei iudiciis:
cur iste sic relinquitur, & ille ad tan-
tam gratiam assumitur. Cur etiam iste
tantum affligitur, & ille tam eximiè
exaltatur. Ista omnem humanam fa-
cultatem excedunt: nec ad inuestigan-
dum iudicium diuinum, vlla ratio præ-
ualet, vel disputatio. Quando ergo hæc
tibi suggerit inimicus, vel etiam quidã
curiosi inquirunt homines, responde
illud Prophetæ: Iustus es Domine, & Ps. 11. 8.
rectum iudiciũ tuum. Et illud: Iudicia Psal. 138
Domini vera, iustificata in semetipsa.
Iudicia mea metuenda sunt, non dis-
cutienda, quia humano intellectui
sunt incomprehensibilia.

2 Noli

2 Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno
 2. *Tim.* 2. cælorum. Talia generant sæpè lites & cõtentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam: unde oriuntur inuidiæ & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire & inuestigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis sed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3 Quidam zelo dilectionis, trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs quam diuino. Ego sum, qui cunctos condidi Sanctos ego donavi gratiam: ego præstiti gloriam. Ego noui singulorum merita; ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præsciui dilectos ante
Iuan. 15 sæcula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me prælegerunt. Ego vocaui per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas;
 ego

ego dedi perseverantiam: ego coronavi eorum patientiam.

4 Ego primum & novissimū agnosco; ego omnes inestimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificavi & prædestinaui, sine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum *Iac. 2.* de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum & *Sap. 6.* magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in vnum se diligunt.

5 Adhuc autem (quod multo altius est) plus me, quàm se & sua merita, diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fructivè quiescunt. Nihil est, quod eos auertere possit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines, de Sanctorum

etorum statu differere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfectæ dilectione (spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri, per reuelationem supernam speculantur.

Eclis. 3. 7 Caue ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Etsi quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno cælorû: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paruitate cogitat, & quã longè à perfectione
san-

Sanctorum distat; quàm is, qui de eorum maiori-
tate vel paruitate disputat. Melius est sanctos deuotis precibus &
lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare;
quàm eorum secreta, vana inquisitione persequi.

8 Illi benè & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis ascribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donauit. Tantò amore diuinitatis, & gaudio supereffluenti replentur; vt nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniore & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, & ecciderunt in facies suas coram agno, & adorauerunt viuentem in secula seculorum. *Apo. 4.*

9 Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cælo, vbi omnes

nes

nes magni sunt: quia omnes filij Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum

Mat. 18 morietur. Cùm enim quærent discipuli, quis maior esset in regno cælorum? tale audierunt responsum: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum.

Mat. 6. 10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cælestis, eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hîc consolationes suas: quia

Mat. 5. pauperibus intransibus in regnū Dei, ipsi stabunt foris eiulantes. Gaudete humiles & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

CAP. LIX.

Quod omnis spes & fiducia, in solo Deo est figenda.

Seruus. I **D**omine, * quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius solatium meum, ex omnibus

bus apparentibus sub cælo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi bene fuit, sine te? Aut quando malè esse potuit, præsentem te? Malo pauper esse propter te, quàm diues sine te. Eligo potiùs tecum in terra peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideò post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur oportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu *Phil. 2.* salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si variis tentationibus & aduersitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consueuisti. In qua probatione, non minus diligi debes & laudari, quàm si cælestibus consolationibus me repleres.

3 In

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam & refugium: in te omnem tribulationem & angustiam meam cōstituo, quia totum infirmum, & instabile inuenio, quidquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes consiliarij responsum vtile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus & amœnus contutari: si tu ipse non assistas, iuues, confortes, confolelis, instruas, & custodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare, fortissimum solatium seruatorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus misericordiarum pater. Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti, vt fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ; nihilq; in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod

quod oculos tuæ maiestatis offendat.
Secundùm magnitudinem bonitatis
tuæ, & multitudinem miserationum
tuarum respice in me, & exaudi oratio-
nem pauperis serui tui, longè exulan-
tis in regione umbræ mortis. Protege
& conserua animam seruuli tui, inter
tot discrimina vitæ corruptibilis, ac
comitante gratiâ tua, dirige per viam
pacis, ad patriam perpetuæ claritatis.
Amen.

FINIS.

LIBER